

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
หมู่บ้านหมู่บ้านช่องลม หมู่ 5 ตำบลหนองกระทุ่ม
อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

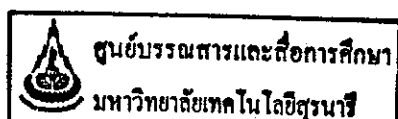

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

ปีการศึกษา 2544

นางสาวนัยนา หลักดี : การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
 กองทุนหมู่บ้านช่องลม หมู่ที่ 5 ตำบลหนองกระทุ่ม อำเภอเมือง
 จังหวัดนครราชสีมา

อาจารย์ที่ปรึกษา : ดร. รังสรรค์ พาลพ่าย, 111 หน้า

บทคัดย่อ

สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กองทุนละ 1 ล้านบาท ซึ่งพื้นที่ผู้จัดทำสารนิพนธ์รับผิดชอบ คือ หมู่บ้านช่องลม หมู่ 5 ตำบลหนองกระทุ่ม อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา มีครัวเรือน 48 หลังคาเรือน มีประชากรทั้งหมด 230 คน ชาย 119 คน หญิง 111 คน ในการศึกษาครั้งนี้ ใช้วิธีเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ สังเกต พูดคุย ซักถาม และแสดงแบบสอบถาม จากคณะกรรมการกองทุนฯ สมาชิกกองทุน และประชากรที่อยู่ในหมู่บ้านช่องลม ตำบลหนองกระทุ่ม อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา เพื่อให้ทราบถึงสภาพความเป็นอยู่และอาชีพที่แท้จริงของประชากรในหมู่บ้าน ทั้งในด้านอาชีพหลักและอาชีพรอง ปัญหาต่าง ๆ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ก็มีส่วนเกี่ยวข้องกับทุกส่วน และให้ได้มาซึ่งข้อมูลอย่างถูกต้อง

จากการศึกษาปรากฏว่าหมู่บ้านช่องลม ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร และมีความยากจน ซึ่งเป็นปัญหาต่อการประกอบอาชีพ เนื่องจากประชากรไม่มีเงินที่จะลงทุน ฉะนั้นจึงมีผลกระทบต่อการพัฒนาสังคม พัฒนาเศรษฐกิจของประเทศโดยตรง ซึ่งโครงการกองทุนหมู่บ้านของรัฐบาลนี้ เป็นนโยบายที่แก้ปัญหาและช่วยเหลือเกษตรกรได้เป็นอย่างดี เพื่อที่ประชากรหรือเกษตรกรในหมู่บ้านได้มีเงินทุนหมุนเวียนเป็นเงินทุนเพื่อพัฒนาอาชีพสร้างรายได้ ลดรายจ่าย สร้างอาชีพ และบรรเทาเหตุฉุกเฉิน และช่วยให้ประชากรมีธุรกิจเพิ่มขึ้น และส่งผลไปยังประชากรบางส่วนมีงานทำ เนื่องจากมีการสร้างอาชีพใหม่ นำเงินกองทุนไปลงทุนโดยถูกวิธีและใช้ประโยชน์ได้จากอาชีพนั้น ๆ

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ

ปีการศึกษา 2544

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

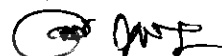
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ร่วมปรึกษา.....

หน้าอนุมัติ

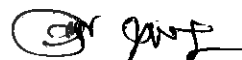
อาจารย์ที่ปรึกษา และกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการและการประเมินโครงการของสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

(ดร. รังสรรค์ พาลพ่าย)

กรรมการสอบ

(ดร. รังสรรค์ พาลพ่าย)

(นายอุดมวิทย์ มณีวรรณ)

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการและการประเมินโครงการ

(.....)

คณบดีสำนักวิชาการเทคโนโลยีสังคม

๒๓ ต.ค. 2545

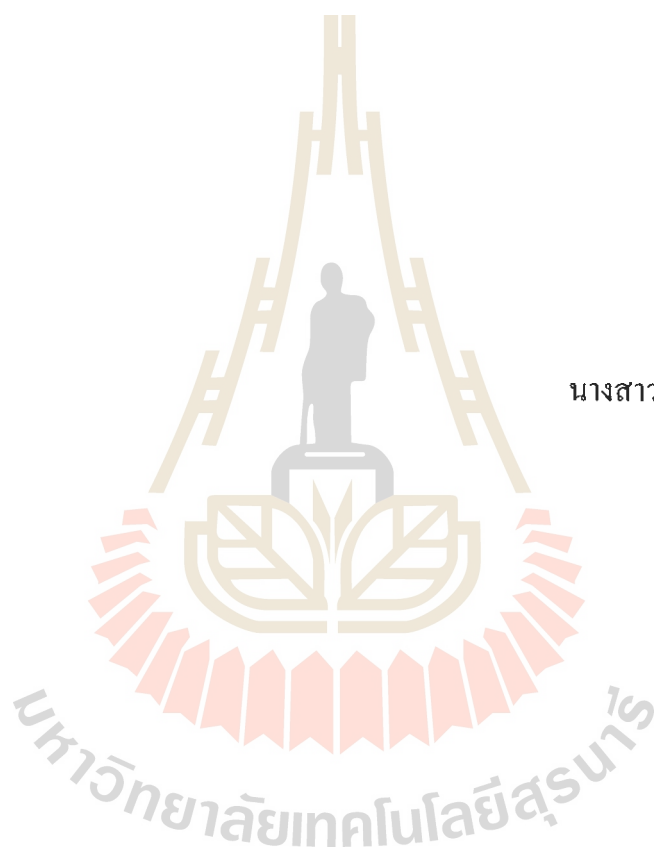
วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เนื่องจากได้รับความช่วยเหลือในการให้คำปรึกษาให้ข้อมูล และการเก็บข้อมูล จากผู้นำท้องถิ่นของหมู่บ้านช่องลม หมู่ที่ 5 ตำบลหนองกระทุ่ม อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ผู้จัดทำการวิจัย ขอขอบพระคุณบุคคลและสถาบันดังต่อไปนี้ไว้ ณ ที่นี้

- อาจารย์ ดร. รังสรรค์ พาลพ่าย อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ที่กรุณาให้ความรู้ ให้คำแนะนำและชี้แนวทางในการทำการศึกษาวิจัย ตลอดจนความเอื้ออาทร ห่วงใย แก่ผู้จัดทำสารนิพนธ์ด้วยดีตลอดมา
- คุณอุดมวิทย์ มณีวรรณ อาจารย์นิเทศ ที่ให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษา ชี้แนวทางในการหาข้อมูล โดยการจัดทำเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์ และกรุณาให้กำลังใจ ในการเขียนสารนิพนธ์นี้มาโดยตลอด
- อาจารย์ประจำสาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ที่กรุณาให้ประสิทธิ์ประสาทวิชา การพัฒนาบุคคล และการฝึกอบรมให้แก่ผู้จัดทำสารนิพนธ์ได้ศึกษาและได้นำความรู้ที่ได้มาทำสารนิพนธ์นี้ขึ้น และยังให้คำปรึกษาอำนวยความสะดวกในการวิชาการการศึกษา และชี้แนวทางในการทำสารนิพนธ์
- พัฒนารชุมชน ตำบลหนองกระทุ่ม อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลที่เป็นธุระในการช่วยหาข้อมูลทางด้านเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวกับการทำสารนิพนธ์ และยังให้กำลังใจแก่ผู้จัดทำสารนิพนธ์อย่างสม่ำเสมอตลอดมา
- นายอำเภอ ปลัดออบต. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน ประธานกองทุนหมู่บ้าน ผู้ให้ข้อมูลและอำนวยความสะดวกในการหาข้อมูล ทั้งการสัมภาษณ์และแบบสอบถาม ซึ่ง ได้ให้ความอนุเคราะห์ด้วยดีตลอดมา
- ประชาชนในหมู่บ้านช่องลม ตำบลหนองกระทุ่ม อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ที่ให้ความอนุเคราะห์ช่วยเหลือ แนะนำ และให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ตลอดจนกำลังใจในการเขียนสารนิพนธ์ด้วยดีตลอดมา

สุดท้ายนี้ความดีของงานสารนิพนธ์นี้ ผู้จัดทำขอให้ข้อมูลสารนิพนธ์นี้เป็นประโยชน์
แก่โครงการกองทุนหมู่บ้าน เพื่อการพัฒนาโครงการฯ ให้เกิดความเข้มแข็ง และแก้ไขปัญหา
ความยากจนให้หมดสิ้นไป ตามนโยบายของรัฐบาล

นางสาวนัยนา หลักดี

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
หน้าอ้อมัติ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	จ
บทที่ 1 บทนำ	
1. ภูมิหลังหรือหลักการและเหตุผล	1
2. วัตถุประสงค์	2
3. กรอบความคิดทฤษฎี	3
4. วิธีการดำเนินการ	4
5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ	4
บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง	
1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ และระเบียบกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ	6
2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ 2544	8
3. แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือก คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง	12
4. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้าน และชุมชน	13
5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	13
6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง	14
7. หลักการประเมินโครงการแบบชีพฟ์โมเดล	15
8. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง	17

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทที่ 3	วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ	
1.	วิธีการประเมินโครงการ	19
2.	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	20
3.	ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ	21
4.	เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ	25
5.	การเก็บรวบรวมข้อมูล	26
6.	การวิเคราะห์ข้อมูล	27
บทที่ 4	ผลการติดตามการประเมินโครงการ	
1.	ผลการประเมินบริบทชุมชน	29
2.	ผลการประเมินโครงการ โดยภาพรวม	42
3.	ผลการทดลองวิธีการใหม่ (ไม่มี)	45
4.	ผลการประเมินผลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้รู้	46
5.	ผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ	47
6.	สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมิน	47
บทที่ 5	สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	
1.	สรุปและอภิปราย	50
2.	ข้อเสนอแนะ	52
บรรณานุกรม		
ภาคผนวก		

บทที่ 1

บทนำ

หลักการและเหตุผล

จากการที่รัฐบาล นำโดย พ.ต.ท ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี มีนโยบายในการแก้ไข ปัญหาความยากจนของประเทศโดยการกระจายรายได้และให้โอกาสแก่ภูมิภาคเพื่อเป็นการกระตุ้น เศรษฐกิจ และให้ชุมชนแต่ละชุมชนได้มีการพึ่งพาตนเอง สร้างอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ ให้เกิดแก่ชุมชน และวิสาหกิจขนาดเล็กในครัวเรือน สามารถช่วยให้ประชาชนได้มีโอกาสใช้ภูมิ ปัญญาและศักยภาพสำหรับก้าวเข้าสู่เศรษฐกิจใหม่ เพื่อให้นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง บรรลุเป้าหมาย

ดังนั้นรัฐบาลจึงได้จัดสรรงบประมาณกองทุนให้แก่หมู่บ้านและชุมชน กองทุนละ 1 ล้านบาท เพื่อให้หมู่บ้านและชุมชนได้นำงบประมาณเงินกองทุนนี้ไปเพื่อเป็นแหล่งเงินทุน หมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชน ซึ่งมีการจัดบริการกองทุนนี้ด้วยตนเอง เพื่อให้เกิดความเข้มแข็ง ทั้งด้านสังคมและเศรษฐกิจของหมู่บ้านและชุมชน มีการพัฒนาอาชีพมีการพึ่งตนเองอย่างยั่งยืน เมื่อหมู่บ้านและชุมชนใดมีความพร้อมในการจัดบริการเงินกองทุนก็จะได้รับอนุมัติให้จัดตั้ง กองทุนและรับเงินไปบริหารจัดการ โดยการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารชุมชน ซึ่งสมาชิกใน ชุมชนว่ามีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกองทุนมากน้อยเพียงใด และบรรลุวัตถุประสงค์ หรือไม่ จึงได้มีโครงการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกองทุน โดยส่งนักศึกษาหลักสูตร ประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและประเมินโครงการเข้าประจำแต่ละหมู่บ้าน คอยรายงานผล การดำเนินการกองทุนหมู่บ้านและชุมชน ประเมินโครงการและรวบรวมเป็นรายงานและนำเสนอ ในรูปแบบบริบทแต่ละบริบท แล้วสรุปในรูปแบบของสารนิพนธ์ (Substantive Report)

พ.ต.ท ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ยังได้อนุมัติงบประมาณให้ดำเนินงานหลาย โครงการและมีส่วนหนึ่งที่เข้าไปเกี่ยวกับกระทรวงศึกษาธิการ คือโครงการอบรมคณะกรรมการ หมู่บ้านหมู่บ้านละ 3 คน และโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและ ชุมชนเมืองเป็นโครงการให้ความรู้แก่คณะกรรมการหมู่บ้าน 3 คน โดยทำร่วมกับกระทรวง ศึกษาธิการสถาบันราชภัฏ และสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล กรมอาชีวศึกษา และการศึกษา นอกโรงเรียนร่วมให้ความรู้โดยตรงกับคณะกรรมการหมู่บ้าน ซึ่งโครงการเพิ่มประสิทธิภาพฯ นั้นมีหลักการสำคัญเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนและชุมชนเมือง โครงการนี้

สามารถพัฒนาได้อย่างต่อเนื่อง มีความมั่นคงและเข้มแข็งสามารถพึ่งตัวเองอย่างยั่งยืน โดยผ่านกระบวนการทางการศึกษา

ฉะนั้น นายสุวิทย์ คุณกิตติ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ในฐานะประธานกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง ได้ลงนามประกาศรับสมัครบัณฑิตกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองลงวันที่ 15 พฤศจิกายน 2544 โดยมีกระทรวงศึกษาธิการสนองตอบต่อเรื่องอย่างเป็นทางการ โดยมีการระบุชัดเจนถึงวัตถุประสงค์ทางโครงการฯว่า เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่มีจำนวนถึง 74,881 กองทุน สามารถให้พึ่งตนเองได้อย่างเข้มแข็ง โดยกระบวนการของการศึกษาบัณฑิต เพื่อเข้าไปช่วยส่งเสริมการพัฒนา และติดตามประเมินผลการวิจัยในนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้ดำเนินงานไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบัณฑิตที่ทำงานในหมู่บ้านหรือชนบท ได้สร้างศักยภาพและเป็นการยกระดับการศึกษาของบัณฑิตให้มีทักษะในการบริหารจัดการ นับเป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อีกทางหนึ่ง

วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

- เพื่อให้เข้าใจและทราบถึงสถานะในปัจจุบันของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- เพื่อให้ทราบว่ากระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองบรรลุเป้าหมายมากน้อยเพียงใด
- เพื่อให้ทราบว่าประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนมีศักยภาพ และความเข้มแข็งและสามารถพึ่งตนเองได้มากน้อยเพียงใด
- เพื่อให้ทราบว่าประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนมีศักยภาพ และความเข้มแข็งและสามารถพึ่งตนเองได้มากน้อยเพียงใด
- เพื่อให้ทราบปัญหาและสามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- เพื่อให้ทราบถึงศักยภาพและความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ และชุมชนที่ทำการประเมิน
- เพื่อให้ทราบถึง จุดอ่อน จุดแข็งของกองทุนและโครงการต่างๆ ของหมู่บ้านและชุมชน
- เพื่อให้ทราบระดับความสามารถและความเข้มแข็งของหมู่บ้านและชุมชนในการบริหารจัดการเงินกองทุนหมู่บ้าน
- เพื่อที่จะนำผลการประเมิน โครงการในหมู่บ้านและชุมชนนี้ไปพัฒนาต่อไปในอีกระดับหนึ่งที่ดีขึ้นกว่าเดิม
- เพื่อให้กระบวนการทำสารนิพนธ์เป็นกระบวนการสร้างเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้ และเชื่อมโยงกันระหว่างภายในชุมชนระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล และระดับประเทศ

- เพื่อให้ได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนคติของประชาชนพื้นที่เป้าหมาย และเพื่อทราบข้อมูลระดับความเข้มแข็งของชุมชนตามตัวชี้วัดของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนกำหนด

กรอบแนวคิดทางทฤษฎี

กรอบแนวคิดทางทฤษฎีที่นำมาใช้ในการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้น เน้นไปที่การศึกษาแบบทฤษฎีเชิงระบบ (The system theory) เป็นแนวคิดและรูปแบบการประเมินแบบสตัพเฟิลบีม (Stufflebeam's CHIP MODEL) กล่าวว่า “การประเมินเป็นกระบวนการระบุหรือกำหนดข้อมูลที่ต้องการ รวมทั้งการดำเนินการเก็บข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ให้เกิดสารสนเทศที่มีประโยชน์ เพื่อนำเสนอสำหรับใช้เป็นทางเลือกในการตัดสินใจ” กำหนดประเด็นที่ประเมินออกเป็น 4 ประเภท เรียกว่า การประเมินแบบซีพี (CIPP MODEL) มีรายละเอียด ดังนี้

- การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation:C) เป็นการประเมินก่อนดำเนินโครงการ การเพื่อพิจารณาหลักการและเหตุผล
- การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation:I) เป็นการประเมินเพื่อพิจารณาความเหมาะสมของความเพียงพอของทรัพยากร
- การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation: P) เป็นการประเมินเพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินการ ที่จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา
- การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น (Product Evaluation:P) เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับจุดประสงค์ของโครงการและประเด็นการยุบ เลิก ขยาย หรือปรับเปลี่ยนโครงการซึ่งภาพ โดยรวมของทฤษฎีระบบจะมีคุณสมบัติสำคัญเท่าที่ได้ค้นพบของหน่วยงานแต่ละหน่วย คือ

1. เป็นหน่วยงาน
2. มีขอบเขต
3. มีผลผลิต
4. มีกระบวนการ
5. มีปัจจัยนำเข้า
6. มีบริบท
7. มีผลย้อนกลับ
8. ประกอบขึ้นจากหน่วยระบบอนุกรมจำนวนหนึ่ง
9. เป็นหน่วยอนุกรมหนึ่งของหน่วยระบบ

10. มีจุดเริ่มต้นและจุดสิ้นสุดบนมิติเวลา

11. มีที่มา ที่อยู่ และที่ไป

จากการประเมินกระบวนการ เพื่อพิจารณาควบคุมการดำเนินการให้เป็นไปตามแผน

- การตัดสินใจเพื่อทบทวนโครงการ (Reeyeting Recistion) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น เพื่อพิจารณาการยุติ หรือปรับขยายโครงการที่จะนำไปใช้ในโอกาสต่อไป

วิธีการดำเนินการ

ขั้นตอนและวิธีดำเนินงานทำสารนิพนธ์ เพื่อทำการประเมินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาให้เข้าใจเป้าหมายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ขั้นที่ 2 เข้าไปศึกษาเพื่อหาข้อมูลและทำความเข้าใจนโยบาย และความต้องการของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ขั้นที่ 3 วิเคราะห์จากสภาพการณ์กำหนดเป็นตัวชี้วัดและหาตัวแปรที่จะเก็บข้อมูล

ขั้นที่ 4 เก็บรวบรวมข้อมูลจากข้อมูลปฐมภูมิ และสัมภาษณ์จากพัฒนากรและผู้เชี่ยวชาญ

ขั้นที่ 5 สรุปข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิที่เก็บรวบรวมได้ทั้งหมด

ขั้นที่ 6 นำข้อมูลที่ได้อาจจัดทำ “สารนิพนธ์”

ผลที่คาดว่าจะได้รับการประเมินโครงการ

ผลการศึกษารังนี้ได้รับประโยชน์ดังนี้

1. ได้ทราบถึงศักยภาพและความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจสังคมและการพัฒนาอาชีพ ตลอดจนการสร้างงาน สร้างรายได้ของชุมชนที่ทำการประเมิน
2. ได้ทราบและมีความรู้ความเข้าใจปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคและสนับสนุนการดำเนินงานของกองทุนฯ
3. ได้ทราบระดับความสามารถและความเข้มแข็งของชุมชนในการบริหารจัดการเงินกองทุนหมู่บ้าน
4. ได้ตัวชี้วัด ความเข้มแข็งของการบริหารการพัฒนาเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านฯ และแนวทางวัดความสำเร็จในโครงการพัฒนาต่าง ๆ ระดับหมู่บ้านและชุมชน

5. สามารถนำผลที่ได้จากการประเมินนี้ไปพัฒนาต่อเนื่องในระดับที่สูงขึ้น และวิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ ในชุมชน เพื่อเป็นแนวทางสำหรับหมู่บ้านอื่นที่ยังไม่มีกองทุนหมู่บ้านหรือนำไปสู่การพัฒนาประเทศได้

บทที่ 2

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

หลักวิชาต่าง ๆ ที่ปรากฏในบทนี้ เป็นหลักวิชาที่ผู้ทำสารนิพนธ์ ได้ประมวลจากแนวคิดหรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลอื่น ๆ เพื่อแสดงว่าหลักวิชาด้านเนื้อหาสาระและวิชาด้านเทคนิควิธีการประเมิน ที่นำมาใช้ในการประเมินครั้งนี้มีความถูกต้องและมีความสมเหตุสมผลในทางวิชาการ หลักวิชาด้านเนื้อหาสาระและประเด็นเทคนิคการประเมินดังกล่าวมี 8 ด้าน ได้แก่

1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แห่งชาติ พ.ศ 2544
3. แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
4. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
7. หลักการประเมิน โครงการ รูปแบบการประเมินแบบชีพพ์โมเดล
8. โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1.1 นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติของรัฐบาล ซึ่งถือเป็นนโยบายที่สำคัญยิ่ง เพื่อเป็นการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในด้านการเรียนรู้ การสร้างและการพัฒนาความคิดริเริ่มเพื่อการแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกองทุนละ 1 ล้านบาท พร้อมเสริมสร้างและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีความสามารถในการจัดระบบบริหารจัดการเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกันเอง

1.2 ปรัชญาของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1. เสริมสร้างสำนึกความเป็นชุมชนและท้องถิ่น
2. ชุมชนเป็นกำหนดอนาคตและจัดการหมู่บ้านและชุมชนด้วยคุณค่าและภูมิปัญญาของตนเอง
3. เกื้อกูลประโยชน์ต่อผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านและชุมชน
4. เชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างชุมชน ราชการ เอกชน และประชาสังคม
5. กระจายอำนาจให้ท้องถิ่นและพัฒนาประชาธิปไตยพื้นฐาน

1.3 หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

นโยบายดังกล่าวจะประสบความสำเร็จได้ควรมีตัวประกอบด้วยหลักการสำคัญ 4 ประการคือ

1. ความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ทั้งความพร้อมของคนและครัวเรือน การควบคุมดูแลกันเองในหมู่บ้านและชุมชนเมือง ประสบการณ์ในการบริหารจัดการกองทุนสังคมของหมู่บ้านและชุมชนเมืองเอง เช่น กลุ่มออมทรัพย์ ธนาคารหมู่บ้านกองทุนอาชีพ ฯลฯ
2. การบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนของหมู่บ้าน ทั้งในส่วนของเงินอุดหนุนจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนแห่งชาติ กับกองทุนทางสังคมของชุมชน และกองทุนที่หน่วยงานราชการจัดตั้งขึ้น เพื่อให้กองทุนดังกล่าวมีการบริหารจัดการให้สอดคล้องและเกื้อกูลกัน
3. การปฏิรูประบบราชการแผ่นดิน ตามแนวทางให้หมู่บ้าน เป็นศูนย์กลางในการพัฒนาการพัฒนาเป็นของหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยส่วนราชการเป็นผู้สนับสนุนในด้านวิชาการและการจัดการกองทุนฯ
4. การติดตามและประเมินผลโดยมีตัวชี้วัดประสิทธิภาพของกองทุนทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการพึ่งพาตนเอง เพื่อความโปร่งใสมีประสิทธิภาพ

1.4 กองทุนหมู่บ้านคือ

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง คือกองทุนที่เกิดขึ้นตามนโยบายของรัฐบาล ได้จัดสรรเงินอุดหนุนให้แก่หมู่บ้านและชุมชนเมือง ตามนโยบายของรัฐบาล เพื่อทำหน้าที่เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนภายในหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยแบ่งออกเป็น 2 ระดับกองทุน คือ

1. กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เป็นกองทุนรวมในระดับชาติเพื่อจัดสรรให้แก่หมู่บ้านและชุมชนเมือง

2. กองทุนหมู่บ้านและกองทุนชุมชนเมืองคือกองทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง เมื่อเริ่มก่อตั้งจะได้รับเงินอุดหนุนจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ หมู่บ้านและ ชุมชนเมืองละประมาณ 1 ล้านบาท เพื่อให้ประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองจัดการกันเอง

1.5 วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองดังนี้

1. เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับการลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพสร้างงาน สร้างหรือเพิ่มรายได้ การลดรายจ่าย และสร้างสัมพันธภาพที่ดีแก่ประชาชน
2. ส่งเสริมท้องถิ่นชุมชนให้มีความสามารถในการจัดระบบ และบริหารจัดการเงินกองทุนของตนเอง
3. เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเอง โดยการเรียนรู้และคิดริเริ่ม เพื่อการแก้ไขปัญหาของตนเองมีการสร้างศักยภาพของตนเอง และมีการสร้างเศรษฐกิจแบบพอเพียง
4. เพื่อเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต
5. ประชาชนในท้องถิ่นมีศักยภาพ และความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม

1.6 ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ มีระเบียบที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ 2544
2. ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ 2544

ในการทำสารนิพนธ์ครั้งนี้ ผู้ทำสารนิพนธ์ จะใช้แนวทาง นโยบาย หลักการวัตถุประสงค์ และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติดังกล่าว เป็นหลักในการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ 2544

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ 2544 ประกอบไปด้วย 2 หมวด ดังนี้

หมวด 1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ข้อ 6 ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ” โดยมีชื่อย่อว่า กทบ. ประกอบด้วยนายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรี

ที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธาน รัฐมนตรีว่าด้วยกระทรวงมหาดไทยเป็นรองประธานคนที่หนึ่ง รัฐมนตรีว่ากระทรวงการคลังเป็นรองประธานคนที่สอง รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นรองประธานคนที่สาม ผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณ เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงพาณิชย์ ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม ปลัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม เลขาธิการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ผู้อำนวยการธนาคารออมสิน ผู้จัดการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจำนวนไม่เกิน 10 คน เป็นกรรมการ เลขาธิการนายกรัฐมนตรี เป็นกรรมการและเลขานุการ

คณะกรรมการอาจแต่งตั้งกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ จำนวนไม่เกิน 3 คน ให้มีที่ปรึกษาคณะกรรมการ ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง โดยคำแนะนำของคณะกรรมการจำนวนอย่างน้อยสามคนแต่ไม่เกินเจ็ดคน

ข้อ 7 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ มีวาระอยู่ตำแหน่งคราวละสองปีและอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้

ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระหรือในกรณีที่คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งกรรมการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเพิ่มขึ้นในระหว่างที่กรรมการซึ่งแต่งตั้งไว้แล้วยังมีวาระอยู่ในตำแหน่ง ให้ผู้ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งแทนหรือเป็นกรรมการเพิ่มขึ้นอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการซึ่งได้แต่งตั้งไว้แล้ว

เมื่อครบกำหนดวาระตามวรรคหนึ่ง หากยังไม่มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นตำแหน่งตามวาระนั้น ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่ากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่เข้ารับหน้าที่

ข้อ 8 นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระตามข้อ 7 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

1. ตาย
2. ลาออก
3. เป็นบุคคลล้มละลาย
4. คณะรัฐมนตรีมีมติให้พ้นจากตำแหน่ง
5. เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
6. ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

ข้อ 9 การประชุมของคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุม ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง ของจำนวนกรรมการทั้งหมดจึงจะเป็นองค์ประชุม

ในการประชุมคราวใด ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานกรรมการผู้มีอาวุโสตามลำดับเป็นประธานในที่ประชุม ถ้าไม่มีรองประธาน กรรมการมาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการที่มีประชุมเลือกกรรมการ คนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

ข้อ 10 คณะกรรมการมีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

1. กำหนดนโยบาย การจัดตั้ง และแนวทางการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และกองทุน
2. กำหนดแผนการจัดหาเงินทุนกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และแผนการจัดสรรให้แก่กองทุน
3. จัดทำร่างกฎหมายเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เสนอต่อคณะรัฐมนตรี
4. กำหนดแผนงาน และอกระเบียบ ข้อบังคับและประกาศในการจัดตั้ง และแนวทางการบริหารงานกองทุน
5. ออกระเบียบเกี่ยวกับการรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน จัดหา และจัดสรรผลประโยชน์ของกองทุน
6. ออกระเบียบเกี่ยวกับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และการบริหารกองทุน
7. แต่งตั้งคณะอนุกรรมการ คณะทำงาน เพื่อดำเนินการตามระเบียบนี้
8. ออกระเบียบ คำสั่ง และประกาศอื่น ๆ เพื่อปฏิบัติการตามระเบียบนี้
9. เพื่อประโยชน์ในการบริหารงานของสำนักงาน อาจมีคำสั่งให้ข้าราชการหรือ ลูกจ้างของส่วนราชการ หรือคณะกรรมการอาจขอให้คณะรัฐมนตรีมีมติให้พนักงาน หรือ ลูกจ้างของรัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ไปช่วยปฏิบัติงานเป็นเจ้าหน้าที่ของสำนักงานได้ หรือ หน่วยงานอื่นของรัฐ ไปช่วยปฏิบัติงานเป็นเจ้าหน้าที่ของสำนักงานได้ โดยถือว่าเป็นการปฏิบัติราชการหรือปฏิบัติงานตามปกติ โดยจะให้ไปช่วยปฏิบัติงานเต็มเวลา บางเวลา หรือนอกเวลาก็ได้ อีกทั้งอาจกำหนดค่าตอบแทนให้แก่ผู้ไปช่วยปฏิบัติงานด้วยก็ได้

10. รายงานผลการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรค รวมทั้งฐานะของเงินกองทุนให้คณะกรรมการรัฐมนตรีทราบอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

11. ปฏิบัติหน้าที่อื่น หรือตามที่กฎหมายอื่นบัญญัติให้เป็นอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการหรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

12. ให้คณะกรรมการ ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการที่ได้รับแต่งตั้งตามระเบียบนี้ ได้เข้าประชุมค่าตอบแทนตามอัตราที่กำหนด ในพระราชกฤษฎีกาเบี้ยประชุมและค่าตอบแทนที่ปรึกษา ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้ง พ.ศ. 2523 และที่แก้ไขเพิ่มเติม โดยเบิกจ่ายจากสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

หมวด 2 สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ข้อ 13 ให้มีสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ในสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

ข้อ 14 สำนักงานมีอำนาจ หน้าที่ ดังต่อไปนี้

1. ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการและคณะกรรมการ
2. ปฏิบัติงานธุรการและคณะกรรมการปรึกษากรรมการและคณะอนุกรรมการ
3. ศึกษารวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับการดำเนินงานของคณะกรรมการและกองทุน
4. ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบถึงการจัดตั้ง นโยบาย และแนวทางการบริหารกองทุน
5. ดำเนินการและประสานงานกับส่วนราชการและองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อเตรียมความพร้อม ในการจัดตั้งกองทุน และแนวทางการบริหารกองทุน
6. จัดให้มีหรือสนับสนุนให้มีการประชุมชี้แจง และฝึกอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานกองทุน
7. พิจารณาเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการ ในการพิจารณาแผนการบริหาร และจัดการกองทุน
8. ให้การสนับสนุน ปรึกษาหารือ และข้อเสนอแนะแก่คณะกรรมการ เกี่ยวกับนโยบายระเบียบ หลักเกณฑ์ การดำเนินงานกองทุน
9. ดำเนินงานหรือมอบหมายให้หน่วยงานอื่น ๆ ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวกับกองทุน และรายงานผลต่อคณะกรรมการดำเนินการในส่วนการบริหารกองทุน รายงานผลการปฏิบัติงานประจำของสำนักงานเสนอต่อคณะกรรมการ

10. ดำเนินการอื่นใดตามที่ คณะกรรมการมอบหมาย

3. แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีส่วนสำคัญในการประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่าง ๆ เนื่องจากกระบวนการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนจะต้องเป็นไปตามข้อ 41 ของระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 กล่าวว่

1. จะต้องมีการเวียนสามในสี่ของครัวเรือนทั้งหมดเข้าร่วมประชุม
2. การเลือกคณะกรรมการหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้เป็นไปตามมติที่ประชุม

สำหรับคุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุน จะต้องเป็นตาม ข้อ 17 ของระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ดังนี้

1. เป็นผู้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน และอาศัยอยู่ในหมู่บ้านติดต่อกัน เป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่าสองปี ก่อนวันที่ได้รับคัดเลือกเป็นกรรมการกองทุน

2. เป็นผู้บรรลุนิติภาวะโดยมีอายุยี่สิบปีบริบูรณ์

3. ปฏิบัติตนอยู่ในหลักการศาสนา มีความรับผิดชอบ เสียสละ มีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน ไม่ติดการพนัน ไม่เกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติด และไม่มีประวัติเสียหายทางด้าน การเงิน ตลอดจนยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย

4. ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถ หรือเสมือนไร้ความสามารถ

5. ไม่เคยได้รับโทษจำคุก โดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท

6. ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ามีความผิด แต่รอการกำหนดโทษหรือรอการลงโทษในความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ ยกเว้นความผิดฐานทำให้ทรัพย์และความผิดฐานบุกรุก

7. ไม่เคยถูกให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกราชการ องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ เพราะทุจริตต่อหน้าที่ หรือสร้างความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ทางราชการ องค์กรหรือหน่วยงานที่สังกัด

8. ไม่เป็นผู้ที่ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งที่เสียสิทธิตามมาตรา 68 วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540

9. ไม่เป็นผู้ที่เคยพ้นจากตำแหน่งคณะกรรมการกองทุนตาม 20 (3) และ (4) คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ 2544 (18)

4. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีวัตถุประสงค์เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้ประเมินความพร้อมในด้านต่าง ๆ ของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตามสภาพความเป็นจริง สำหรับหมู่บ้านและชุมชนเมืองจะต้องมีความพร้อมในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. กระบวนการคัดเลือกกรรมการเป็นไปตามระเบียบกองทุนฯ และวิธีการที่หมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนดไว้
2. คุณสมบัติกรรมการตามระเบียบกองทุนฯ
3. ความรู้/ประสบการณ์และความมั่นใจในการบริหารกองทุนของคณะกรรมการกองทุนฯ
4. มีระเบียบข้อบังคับในการดำเนินงานกองทุนฯ
5. การมีส่วนร่วมในการจัดการกองทุน
6. สมาชิกมีการปฏิบัติตามระเบียบครบถ้วน
7. มีการเปิดบัญชีเงินฝากของกองทุนแล้ว

5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุน หมู่บ้านช่องลม หมู่ 5 ตำบลหนองกระทุ่ม อ.เมือง จ.นครราชสีมา มีดังนี้

1. ที่ตั้ง
2. วัตถุประสงค์
3. แหล่งที่มาของกองทุน
4. คุณสมบัติของสมาชิก
5. การสมัครเข้าเป็นสมาชิก
6. การฟื้นฟูสภาพจากการเป็นสมาชิก
7. การชำระหนี้
8. คุณสมบัติของคณะกรรมการ
9. ประเภทการกู้ยืมเงิน
10. การอนุมัติเงินกู้
11. การพิจารณาให้กู้
12. อัตราดอกเบี้ย

13. การทำสัญญาเงินกู้

14. การจัดสรรกำไรสุทธิประจำปี

6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง

การพิจารณาเงินกู้ให้ผู้กู้นั้น คณะกรรมการกองทุนจะต้องดำเนินการตามหมวดที่ 7 ว่าด้วยการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

ข้อ 30 สมาชิกที่ประสงค์จะขอกู้เงินจากกองทุนต้องจัดทำคำขอกู้ โดยระบุวัตถุประสงค์ในการกู้เงินอย่างชัดเจน โดยให้ยื่นคำขอกู้ดังกล่าวต่อคณะกรรมการกองทุนให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาเงินกู้ ตามเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด

ข้อ 31 คณะกรรมการกองทุน มีอำนาจในการอนุมัติเงินกู้อย่างหนึ่งไม่เกินจำนวน 20,000 บาท ในกรณีที่คณะกรรมการกองทุนเรียกประชุมสมาชิก เพื่อให้สมาชิกพิจารณา

ข้อ 32 วินิจฉัยชี้ขาดต่อไป แต่ทั้งนี้การอนุมัติกู้อย่างหนึ่งต้องไม่เกินจำนวนห้าหมื่นบาท ในกรณีที่คณะกรรมการกองทุนมีมติอนุมัติเงินกู้ตามคำขอกู้ทั้งหมดหรือบางส่วนให้บันทึกความเห็นในแบบคำขอกู้ยืมเงิน พร้อมทั้งส่งสำเนาแบบขอกู้เงินตลอดจนเงื่อนไขและรายละเอียดในการอนุมัติเงินกู้แจ้งให้ผู้ขอกู้และธนาคารรับทราบโดยเร็ว

ให้คณะกรรมการกองทุนแต่งตั้งผู้แทนกรรมการกองทุนอย่างน้อยสองคน เป็นผู้แทนคณะกรรมการกองทุนในการทำสัญญากู้ยืมเงินกับผู้กู้ที่ได้รับอนุมัติเงินกู้

ให้ผู้ขอกู้ที่ได้อนุมัติเงินกู้เปิดบัญชีออมทรัพย์กับธนาคารและแจ้งหมายเลขบัญชีออมทรัพย์ให้คณะกรรมการกองทุนรับทราบโดยเร็ว

การโอนเงินเข้าบัญชีผู้กู้ตามวรรคสอง ธนาคารจะเป็นผู้ทำหน้าที่โอนเงินเข้าบัญชีผู้กู้ที่ผ่านการพิจารณาอนุมัติจากคณะกรรมการกองทุน ตามคำสั่งและเงื่อนไขของคณะกรรมการกองทุน

ข้อ 33 การดำเนินการตามโครงการที่ขอกู้และจัดทำรายงานสมาชิกจะต้องดำเนินการที่โครงการที่ขอกู้ให้สำเร็จเป็นไปตามวัตถุประสงค์และจัดทำรายงานความก้าวหน้าตามแบบรายงานที่คณะกรรมการกองทุนกำหนด

ข้อ 34 การทำสัญญาเงินกู้ทุกประเภทต้องมีการทำสัญญาไว้กับคณะกรรมการกองทุนตามแบบและเงื่อนไขที่กำหนด

ข้อ 35 การกำหนดระยะเวลาชำระคืนเงินกู้ ให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาตามความเหมาะสมแห่งสัญญาเงินกู้แต่ละราย การชำระเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนให้ผู้กู้ชำระให้แล้วเสร็จสิ้นภายในกำหนดระยะเวลาไม่เกินหนึ่งปี นับแต่ที่ทำสัญญา

การชำระคืนเงินกู้หรือเงินลงทุนทุกประการ ผู้กู้หรือผู้ที่นำเงินไปลงทุนจะต้องนำเงินไปส่งคืน ฌ ธนาคาร และนำหลักฐานการส่งชำระเงินกู้หรือเงินลงทุนไปมอบให้คณะกรรมการกองทุนเพื่อเป็นหลักฐานในการจัดทำบัญชีหรือคํานับเงินในส่วนที่เกี่ยวข้อง

ข้อ 36 ในกรณีที่ผู้กู้ผิดสัญญาไม่ชำระคืนเงินกู้ พร้อมดอกเบี้ย หรือค่าตอบแทนตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในสัญญากู้ยืมเงิน ให้ผู้กู้เสียเบี้ยปรับตามจำนวนที่ระเบียบหรือข้อบังคับที่กองทุนกำหนดไว้อย่างแน่นอน สำหรับจำนวนที่ขาดหรือค้างชำระ เว้นแต่ผู้กู้ได้รับอนุญาตให้ผ่อนผันชำระหนี้

ข้อ 37 ในกรณีที่ผู้กู้มิได้เริ่มคํานับเงินตามวัตถุประสงค์ ในการขอกู้ยืมเงินหรือเมื่อมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้กู้ นำเงินไปใช้นอกกรอบวัตถุประสงค์ โดยปราศจากเหตุผลอันควร ให้คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจยกเลิกสัญญา และเรียกคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทน ที่ค้างชำระคืนเต็มจำนวนได้โดยทันที

ให้คณะกรรมการกองทุนเรียกประชุมสมาชิกเพื่อลงมติให้ผู้กู้ซึ่งนำเงินไปใช้นอกกรอบวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในคำขอกู้ยืมเงินพ้นจากสมาชิกภาพ ในระยะเวลาสามสิบวันหลังจากยกเลิกสัญญา

สมาชิกซึ่งที่ประชุมสมาชิกมีมติให้พ้นจากสมาชิกภาพตามวรรคสอง ห้ามมิให้สมัครเข้าเป็นสมาชิกของกองทุนเป็นระยะเวลาสองปี

กรณีกองทุนหมู่บ้านช่องลม (ม. 5) มีเกณฑ์สำหรับการพิจารณาเงินกู้มีดังนี้
พิจารณาถึง ความเป็นอยู่ อาชีพ มีรายได้/วัน/เดือน ตามที่สมาชิกมีวัตถุประสงค์จะขอกู้ยืมเงินทุนหมุนเวียนที่จะนำไปประกอบอาชีพเพื่อมีรายได้เสริม ในครัวเรือนแต่ให้อยู่ภายใต้กฎระเบียบข้อบังคับและการพิจารณาของคณะกรรมการกองทุน

7. หลักการประเมินโครงการรูปแบบชีพพโมเดล

รูปแบบการประเมินแบบชีพพโมเดล จำเนียร สุขหลาย และคณะ ได้สรุป “รูปแบบการประเมินแบบชีพพโมเดล” หนังสือนี้อธิบายบทความทางการประเมินโครงการ [สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, (บรรณาธิการ), 2544:46-60] ดังนี้

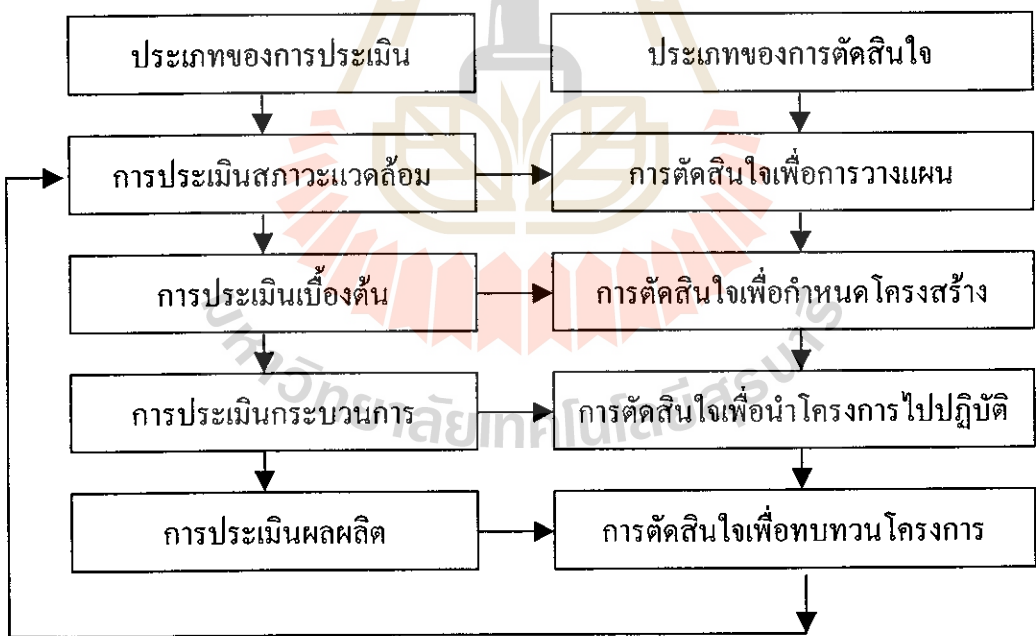
แบบจำลองประเภทนี้ไม่เพียงแต่ประเมินว่า บรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่เท่านั้น แต่ยังเป็น การประเมินเพื่อให้รายละเอียดต่างๆ เพื่อช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการอีกด้วยโดย

จึงเป็นที่นิยมใช้ ทั้งนี้ เพราะนักประเมินจะได้ข้อดี ข้อบกพร่อง และประสิทธิภาพของโครงการที่จะประเมินได้เป็นอย่างดี ซึ่งนับได้ว่าเป็นการรับข่าวสารแบบสะสม ช่วยในการตัดสินใจของผู้บริหารเป็นอย่างมาก ทั้งยังเป็นแบบจำลองที่เข้าใจง่ายสะดวกในการปฏิบัติ จึงเป็นที่นิยมนักวางแผน

แบบจำลองชีพพีโมเดล จะประเมินในด้านต่าง ๆ ดังนี้ คือ

1. การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation) ซึ่งจะช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนในการกำหนดวัตถุประสงค์
2. การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) เป็นการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงสร้างเพื่อกำหนดรูปแบบของโครงการ
3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการตัดสินใจในด้านการประยุกต์ใช้เพื่อควบคุมการดำเนินการของโครงการ
4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) จะช่วยในการตัดสินใจ เพื่อตัดสินใจและผู้ผลสำเร็จของโครงการ

สรุปความสัมพันธ์ของประเภทการประเมินและประเภทของการตัดสินใจ

แผนภาพที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างการประเมินกับการตัดสินใจในแบบจำลองชีพพีโมเดล
(ที่มา : สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ . 2544:221-234)

ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ ผู้ทำสารนิพนธ์จะใช้กรอบความคิดทฤษฎีในการประเมิน โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบชีพพีโมเดล ดังกล่าวแล้ว

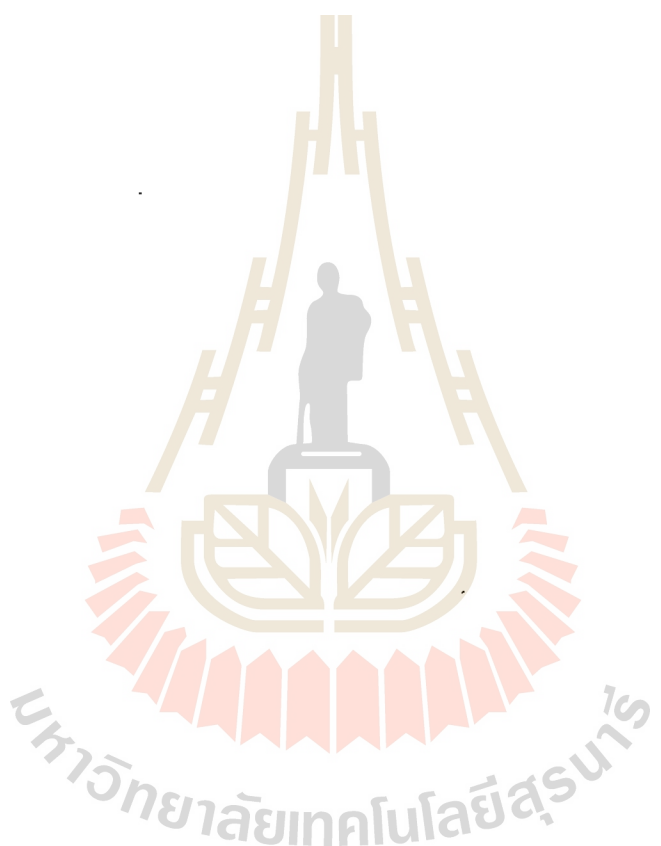
8. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

โครงการเพิ่มประสิทธิภาพ การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นโครงการที่มุ่งสนับสนุนการเพิ่มประสิทธิภาพ บริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับการอนุมัติกองทุนแล้วเสร็จ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง นำไปสู่ความเข้มแข็งด้านสังคมและเศรษฐกิจของชุมชนอย่างยั่งยืน โดยการจัดสรรทุนการศึกษาแก่บัณฑิตให้เข้าศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและประเมินโครงการ โดยกำหนดให้ศึกษาเกี่ยวกับปฏิบัติจริงในพื้นที่หมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้เป็นกิจกรรมหลักการศึกษา โดยเนื้อหาหลักสูตรจะมุ่งเกี่ยวกับการบริหารการเงิน การบัญชี การจัดทำโครงการ การวิเคราะห์โครงการ การวิจัยและการประเมินผลโครงการ การออกแบบผลิตภัณฑ์และการตลาด รวมถึงการเรียนรู้ชุมชน การประเมินผลและการพัฒนาชุมชนที่ใช้การวิจัยเป็นเครื่องมือ

ผลประโยชน์ของโครงการ

1. บัณฑิตที่ว่างงาน จำนวน 74,881 คน จะได้รับเงินถึงร้อยละ 93.8 จากงบประมาณทั้งหมดของโครงการ เนื่องจากลักษณะของโครงการเป็นการให้ทุนฝึกอบรม โดยจ่ายเป็นเงินสดในอัตราเดือนละ 6,360 บาท จำนวนผู้รับทุน 74,881 คน ซึ่งทำให้ในแต่ละเดือนมีเม็ดเงินประมาณ 476 ล้านบาท หมุนเวียนและกระจายไปทั่วประเทศ นอกจากนั้น ยังมีค่าบริหารจัดการ มีการสัมมนาติดตามผลโครงการเป็นระยะๆ ทุก 15 วัน 1 เดือน และ 3 เดือน ซึ่งจะทำให้มีการจ่ายเงินนำไปสู่การกระตุ้นเศรษฐกิจ และเชื่อมโยงไปสู่ภาคธุรกิจการค้า บริการ และภาคประชาชน อันเป็นเศรษฐกิจฐานรากอย่างต่อเนื่องอื่น ๆ อีกมาก
2. ผู้ได้รับผลประโยชน์จากโครงการ คือ ผู้สำเร็จการฝึกอบรม ซึ่งได้รับประกาศนียบัตรบัณฑิต หลักสูตรการจัดการและการประเมินโครงการ โดยใช้ชุมชนเป็นห้องเรียน มีการเรียนรู้ ปฏิบัติงานและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในพื้นที่ ซึ่งจะมีประสบการณ์จริงนำไปใช้ในการทำงานต่อไป นอกจากนี้ยังมีโอกาสหางานได้ง่ายขึ้น และมีโอกาสได้รับการจ้างงานจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ หรือ อบต. และสามารถนำประกาศนียบัตรไปใช้เป็นหน่วยกิตสมทบในการศึกษาคณะระดับปริญญาโทได้
3. กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีการบริหารจัดการกองทุนที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น มีกระบวนการศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติงาน การติดตามประเมินผลและส่งเสริมการพัฒนานโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งเป็นการสร้างเสริมกิจกรรมของนโยบายที่มีอยู่ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3. กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีการบริหารจัดการกองทุนที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น มีกระบวนการศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการ การติดตามประเมินผลและส่งเสริมการพัฒนา นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งเป็นการสร้างเสริมกิจกรรมของนโยบาย ที่มีอยู่ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

บทที่ 3

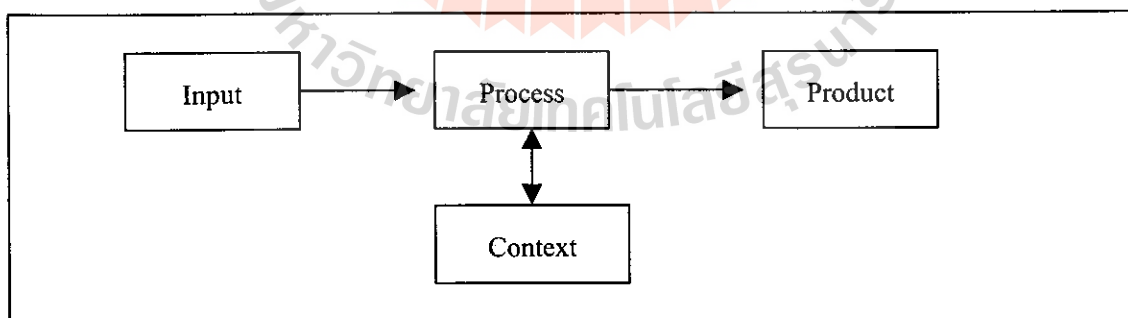
วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ

ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อต้องการทราบข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่ระบุไว้แล้วในบทที่ 1 ดังนั้นเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลดังกล่าว จึงต้องดำเนินการประเมินโครงการตามวิธีการต่าง ๆ ทั้งหมด 6 ด้าน ดังนี้

1. วิธีการประเมินโครงการ
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ
4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิธีการประเมินโครงการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นการเสนอข้อมูลของประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านช่องลม ตำบลหนองกระทุ่ม อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งการประเมินโครงการนั้นเป็นการประเมินเชิงระบบ ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านครั้งนี้ได้ใช้รูปแบบการประเมินแบบซิฟฟ์โมเดล (CIPP MODEL) มีส่วนที่ต้องทำการประเมิน คือ บริบท (Context) ปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) และผลผลิต (Product) ดังแผนภาพของระบบง่าย ๆ ดังภาพ

แผนภาพแสดงระบบตามแนวคิดการประเมินแบบซิฟฟ์โมเดล

โดยการประเมินกองทุนหมู่บ้านจะแบ่งการประเมินเชิงระบบออกเป็น 2 หน่วยระบบย่อยคือ

1. หน่วยระบบการจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้สมัครให้เป็นหน่วยระบบ A
2. หน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละรายสมัครให้เป็นหน่วยระบบ B

โดยทั้งสองหน่วยระบบย่อยจะทำการประเมินในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. การประเมินบริบท (Context Evaluation) เป็นการประเมินสภาพแวดล้อมทั่วไปของหมู่บ้านซึ่งส่งผลต่อทั้งสองหน่วยระบบย่อยของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เช่น ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน สภาพปัจจุบันในด้านต่าง ๆ เป็นต้น และมีการประเมินบริบทเฉพาะตัวกรณีหน่วยระบบ B เช่น อาชีพหลัก, รายได้ของครอบครัวผู้กู้ ภาวะหนี้สินของผู้กู้ เป็นต้น
2. การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) เป็นการประเมินปัจจัยนำเข้าของทั้ง 2 หน่วยระบบย่อย คือ หน่วยระบบ A เช่น นโยบายของรัฐบาล เงิน 1 ล้านบาท และหน่วยระบบ B เช่น เงินกู้ การดำเนินกิจการของผู้กู้ เป็นต้น
3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) จะเป็นการประเมินกระบวนการของทั้งสองหน่วยระบบ คือ หน่วยระบบ A เช่น การคัดเลือกผู้กู้ การรับชำระหนี้ และหน่วยระบบ B เช่น การดำเนินธุรกิจของผู้กู้ การจัดหาวัตถุดิบและการตลาด เป็นต้น
4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) เป็นการประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้นในทั้งสองหน่วยระบบ ทั้งผลที่เกิดขึ้นโดยตรงและผลกระทบทางตรงและทางอ้อมในแง่ดีและไม่ดี คือ หน่วยระบบ A เช่น ยอดเงินที่ให้แก่ผู้กู้ จำนวนผู้กู้ และหน่วยระบบ B เช่น รายได้เป็นตัวเงิน ผลผลิตที่เป็นสิ่งของ เป็นต้น

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการทำการประเมินกองทุนหมู่บ้านครั้งนี้ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่มีความสมบูรณ์ถูกต้องใกล้เคียงกับความเป็นจริง ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลทั้งจากประชากรและมีการสุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นกระบวนการได้มาของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของประชากรทั้งหมด โดยมีหลักเกณฑ์ดังนี้

1. ประชากร จะศึกษาข้อมูลจากสมาชิกทั้งหมดของกลุ่มเป้าหมาย ดังต่อไปนี้
 - 1.1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านช่องลม จำนวน 11 คน
 - 1.2 สมาชิกผู้กู้เงินกองทุนหมู่บ้านช่องลม จำนวน 40 ราย และ 2 กลุ่มองค์กร

2. กลุ่มตัวอย่าง จะศึกษาข้อมูลจากสมาชิกบางส่วนของกลุ่มเป้าหมาย โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีการใช้กฎชาวบ้าน เรื่องขนาดตัวอย่าง คือ ถ้าประชากรมีขนาดเล็ก (ไม่เกิน 500 หน่วย) ใช้กลุ่มตัวอย่าง 20% ของประชากร (เอกสารประกอบการเรียนวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2545) โดยมีกลุ่มเป้าหมายดังนี้

- 2.1 กลุ่มผู้อาวุโสในหมู่บ้านช่งลม
- 2.2 สมาชิกกองทุนหมู่บ้านช่งลมที่ไม่ได้กู้เงิน
- 2.3 ประชาชนที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน
- 2.4 ประชาชนในหมู่บ้านช่งลม

ซึ่งในการศึกษาข้อมูลด้านต่าง ๆ จากแต่ละกลุ่มเป้าหมายข้างต้นได้ กล่าว รายละเอียดแล้วในเรื่องการเลือกผู้ให้ข้อมูล

3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ

ตัวชี้วัดบริบท หมายถึง ตัวชี้วัดสภาพแวดล้อมของหน่วยระบบ A เป็นสำคัญตัวชี้วัดบริบทของหน่วยระบบกองทุนหมู่บ้าน แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ

1. บริบทระดับประเทศ เช่น สภาพของดิน ป่าไม้ สภาพศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น และตัวบ่งชี้อื่น ๆ ในแบบรายงาน บร. 1

- 1.1 ความยากจนของประเทศ
- 1.2 นโยบายพัฒนาอุตสาหกรรมและวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม (SMEs)
- 1.3 ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ
- 1.4 สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน
- 1.5 ความเคียดแค้นและเป็นการเป็นหนี้สินของประชาชน
- 1.6 บรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท บางคน เรียกว่า ความล่มสลาย

ของท้องถิ่นชนบท

1.7 ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ

2. บริบทระดับท้องถิ่น เช่นสภาพภูมิศาสตร์ของหมู่บ้าน /ชุมชนนี้ สภาพป่าและหนองน้ำ สภาพที่ดินทำกินของชาวบ้านในหมู่บ้าน/ชุมชนและตัวบ่งชี้อื่น ๆ ในแบบ บร. 1 ตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่น หรือตัวชี้บริบทภายในท้องถิ่น ประกอบไปด้วย ตัวแปร บร. 1 ดังต่อไปนี้

- 2.1 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน/ชุมชน
- 2.2 สภาพปัจจุบัน
- 2.3 ด้านเศรษฐกิจทั้งหมู่บ้าน/ชุมชน

4. ด้านวัฒนธรรม
5. ข้อมูลด้านอื่น ๆ เช่น

5.1 ลักษณะบางประการด้านเศรษฐกิจและอาชีพ เช่น การมีหนี้สินของชาวบ้าน การมีที่ทำกินเอง การเช่าที่ทำกิน การมีทัศนคติอย่างใดสิ่งนั้น สิ่งนี้จำเป็นต้องขายทรัพย์สินเดิมหรือกู้ หรือยืม การตลาดสำหรับผลผลิต และระดับฐานะทางการเงินหรือสินทรัพย์

5.2 วัฒนธรรมประเพณี หรือแบบแผนการดำเนินชีวิตที่เด่น ๆ ของท้องถิ่น/ชุมชน

5.3 ลักษณะบางประการที่เป็นศักยภาพในด้านดี ซึ่งจะเอื้อต่อการสร้างความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนให้แก่ชุมชน เช่น ความสามัคคี ความขยัน และมีแหล่งท่องเที่ยว การมีแหล่งอาหาร เป็นต้น

5.4 ลักษณะบางประการที่สื่อแสดงถึงความไม่เข้มแข็งของชุมชน/ท้องถิ่น เช่นการละทิ้งถิ่น การแตกแยก ของครอบครัว ความไม่สามัคคี โรคภัยประจำท้องถิ่น เป็นต้น

โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองโดยภาพรวมตามแนวคิดเชิงระบบประกอบไปด้วย 2 หน่วยระบบ ดังนี้

1. หน่วยระบบ A หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้
2. หน่วยระบบ B หน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย

ดังนั้น ในการกำหนดตัวชี้วัดเพื่อจะประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจึงเป็นไปตามกรอบความคิดทฤษฎีที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ซึ่งได้รายการตัวชี้วัด ดังนี้ตัวชี้วัดของหน่วยระบบ A

หน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ ประกอบไปด้วยตัวชี้วัด จำนวน 4 หมวด คือ

1. ตัวชี้วัดบริบท (Context Indicator) สำหรับตัวชี้วัดบริบทของหน่วยระบบ A นี้ ก็คือ ตัวชี้วัดที่กล่าวมาแล้วในข้อที่ 3

2. ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

- 2.1 นโยบายของรัฐบาล ด้านการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น
- 2.2 เงิน 1 ล้านบาท
- 2.3 คณะกรรมการหมู่บ้าน
- 2.4 เงินที่ผู้กู้ชำระคืน

2.5 ผู้สมัครขอกู้

3. ตัวชี้วัดกระบวนการของหน่วยระบบ A ประกอบไปด้วย ตัวแปร ดังต่อไปนี้

3.1 การคัดเลือกผู้กู้

3.2 การแนะนำวิธีทำธุรกิจ

3.3 การรับชำระหนี้

3.4 การทำบัญชี

3.5 การช่วยหาตลาด

4. ตัวชี้วัดผลผลิตของหน่วยระบบ A แบ่งเป็น 3 ด้าน ดังนี้

4.1 ผลโดยตรง (Immediate Result) ได้แก่ ตัวแปร

4.1.1 จำนวนผู้กู้

4.1.2 ยอดเงินให้กู้

4.2 ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact)

4.2.1 จำนวนผู้ที่ได้

4.2.2 จำนวนทุนสะสมของหมู่บ้าน

4.2.3 การขยายกิจของผู้กู้

4.2.4 การเกิดกิจการใหม่ ๆ ขึ้นในท้องถิ่น

4.3 ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact)

4.3.1 กองทุนหมู่บ้านมีศักยภาพและความเข้มแข็ง

4.3.2 ท้องถิ่นมีเครือข่ายการเรียนรู้

4.3.3 ท้องถิ่นมีเครือข่ายการตลาด

4.3.4 ท้องถิ่นมีภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจ

หน่วยระบบ B คือหน่วยระบบการดำเนินงานกิจการของผู้กู้แต่ละราย ประกอบไปด้วย ตัวชี้วัดจำนวน 4 หมวด คือ

1. ตัวชี้วัดบริบทของหน่วยระบบ B แบ่งออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

1.1 ตัวชี้วัดบริบทระดับประเทศ ซึ่งเป็นตัวชี้วัดบริบทชนิดเดียวกัน

ตัวชี้วัดระดับประเทศของหน่วยระบบ A (ตามที่กล่าวมาแล้วใน ข้อ 3)

1.2 ตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่น ซึ่งเน้นตัวชี้วัดบริบทชนิดเดียวกัน

ตัวชี้วัดระดับประเทศของหน่วยระบบ A (ตามที่กล่าวมาแล้วในข้อ 3)

- 1.3 ตัวชี้วัดบริบทเฉพาะตัว ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้
 - 1.3.1 ความรู้ความสามารถของผู้กู้แต่ละครอบครัว
 - 1.3.2 ทรัพย์สินของผู้กู้และเครือญาติ
 - 1.3.3 หนี้สินธนาคารของผู้กู้
 - 1.3.4 หนี้ภายนอกระบบของผู้กู้
 - 1.3.5 อาชีพหลักของผู้กู้
 - 1.3.6 รายได้ของครอบครัว
 - 1.3.7 ประสบการณ์ในการดำเนินกิจการ

2. ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B ประกอบไปด้วยตัวแปร

ดังต่อไปนี้

- 2.1 เงินที่กู้มาได้
- 2.2 เงินอื่น ๆ
- 2.3 สถานที่และวัสดุคิบ
- 2.4 เทคนิควิธีทำงาน
- 2.5 กำลังทำงาน

3. ตัวชี้วัดกระบวนการของหน่วยระบบ B ประกอบไปด้วย ตัวแปร

ดังต่อไปนี้

- 3.1 การทำกิจการถูกวิธี
- 3.2 การหาตลาดที่ดี
- 3.3 การหาวัสดุคิบที่ดี
- 3.4 การทำบัญชี
- 3.5 การวิเคราะห์ประเมิน

4. ตัวชี้วัดผลผลิตของหน่วยระบบ B แบ่งเป็น 3 ด้าน ดังนี้

- 4.1 ผลโดยตรง (Immediate Result) ได้แก่
 - 4.1.1 รายได้เป็นเงิน
 - 4.1.2 ผู้กู้ได้ผลผลิตเป็นสิ่งที่ของ
- 4.2 ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact)
 - 4.2.1 ผู้กู้ได้ขยายกิจการ

4.2.2 ผู้ผู้ได้ทำกิจการด้วยเทคนิควิธีที่ดีขึ้นอันเนื่องมาจากการ
ได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

4.3 ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact)

4.3.1 ผู้ผู้การพึ่งตนเอง

4.3.2 ผู้ผู้ที่มีศักยภาพและมีความเข้มแข็งในกิจการของตนเอง

อย่างยั่งยืน

4.3.3 การกลับคืนถิ่นของประชาชน

4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้าน ได้แก่
แบบรายงานต่าง ๆ (บร. 1) และ แบบเก็บข้อมูลอื่น ๆ เพิ่มเติมที่ใช้ในการประเมิน โครงการกองทุน
หมู่บ้านและชุมชนเมืองดังนี้

1. แบบรายงาน บร. 1 (แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน)

2. แบบรายงาน บร. 2 (แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน)

3. แบบรายงาน บร. 3 (แบบรายงานความรู้ ความเข้าใจ ทักษะคิดที่มีต่อกองทุนหมู่บ้าน
และชุมชนเมือง)

4. แบบรายงาน บร. 4 (แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน)

5. แบบรายงาน บร. 5 (แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและ
ชุมชนเมือง)

6. แบบรายงาน บร. 6 (แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้าน
และชุมชนเมือง)

7. แบบรายงาน บร. 7 (แบบรายงานผลการสัมภาษณ์เพื่อกันหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของ
ชุมชนในทัศนะของประชาชน)

8. แบบรายงาน บร. 8 (โครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์)

9. แบบรายงาน บร. 9 (แบบบันทึกการสัมภาษณ์)

10. แบบรายงาน บร. 10 (แบบสรุปบทเรียนชุมชนหมู่บ้าน)

11. แบบรายงาน บร. 11 (แบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี)

12. แบบรายงาน บร. 12 (การวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน)

แบบเก็บข้อมูลเพิ่มเติมในลักษณะอื่น ๆ เช่น การสังเกต การสอบถาม การสัมภาษณ์

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

แนวทางดำเนินงานด้านข้อมูล ในการทำสารนิพนธ์ไม่ได้เน้นความเคร่งครัดในวิธีวิจัยที่จะมุ่งควบคุมการเก็บข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูลแต่มุ่งให้ได้เนื้อหาสาระ และข้อหลักการวิชาที่รวบรวมมาได้ ดังนั้น จึงไม่ได้แสดงวิธีการ โดยละเอียดในการเก็บข้อมูล

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการเก็บข้อมูล สำหรับแต่ละตัวชี้วัดขึ้นอยู่กับลักษณะและธรรมชาติของตัวชี้วัดนั้น ๆ ทั้งตัวชี้วัดของหน่วยระบบบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้ดูแลราย

วิธีการที่ใช้เก็บข้อมูลและการทำสารนิพนธ์ครั้งนี้ ประกอบไปด้วยหลายวิธี ได้แก่

1. การสัมภาษณ์โดยใช้แบบ บร. ต่าง ๆ
2. การจัดประชุมเวทีชาวบ้าน
3. การสังเกตอย่างมีส่วนร่วม
4. การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม

ในด้านการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านนั้น ผู้วิจัยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากข้อมูลมือสอง โดยศึกษาจากเอกสารต่าง ๆ ของตำบลหนองกระทุ่ม และหมู่บ้านช่องลม แผนพัฒนาตำบลของ อบต. รวมทั้งแผนที่ที่เกี่ยวข้อง
2. การสัมภาษณ์ โดยก่อนทำการสัมภาษณ์ในแต่ละครั้งนั้นต้องทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างหรือประชากรที่เหมาะสม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ผู้วิจัยต้องการที่จะเก็บรวบรวมอย่างตรงวัตถุประสงค์
3. การสังเกตแบบมีส่วนร่วม โดยการจัดเวทีชาวบ้านในระดับหมู่บ้านและตำบล การจัดเวทีแลกเปลี่ยนสนทนาในกลุ่มอาชีพ การจัดเวทีสรุปบทเรียนชุมชนหมู่บ้าน การทำ AIC เพื่อให้ได้มาซึ่งแผนแม่บทชุมชน
4. การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม เป็นการเก็บข้อมูลจากการสังเกตสภาวะการณ์ต่าง ๆ ตามที่โอกาสอำนวย เช่น การสังเกตสภาพแวดล้อมทั่ว ๆ ไป การสังเกตการเก็บเงินออมสัจจะ สังเกตพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของชาวบ้านในการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของหมู่บ้าน เป็นต้น
5. การแจกแบบสอบถาม โดยต้องทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม ให้มีความคลอบคลุมทั้งเพศ,วัย,ฐานะ การศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นตัวแทนที่ใกล้เคียงกับข้อมูลจากประชาชน

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

จากข้อมูลที่ได้รวบรวมได้ตามวิธีการต่าง ๆ โดยอาศัยเครื่องมือในการเก็บข้อมูลตามที่กล่าวมาแล้วนั้น จะนำมาจัดกระทำให้เป็นระเบียบ เพื่อความสะดวกรวดเร็วและง่ายต่อการทำความเข้าใจ แปรผลความ และสรุปความ โดยเริ่มตั้งแต่การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล แล้วนำมาดำเนินการวิเคราะห์ดังนี้

1. แบบรายงาน บร. 1 (แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน) ข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาได้มีทั้งข้อมูลเชิงปริมาณ โดยข้อมูลเชิงคุณภาพ จะทำการวิเคราะห์โดยการจัดกลุ่มข้อมูลแยกประเภทให้ตรงกับประเด็นที่ต้องการประเมิน เมื่อได้ข้อมูลที่ต้องการตามประเด็นที่ต้องการแล้วทำการสรุปความ เช่น ข้อมูลด้านประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน การตั้งถิ่นฐาน สภาพภูมิศาสตร์ อาชีพและการทำมาหากินในอดีต เป็นต้น ด้านข้อมูลเชิงปริมาณ เช่น ข้อมูลประชากร จำนวนครัวเรือนที่ประกอบอาชีพต่าง ๆ จำนวนที่ดินทำกิน ข้อมูลด้านการศึกษา จำนวนครู นักเรียน จำนวนสัตว์เลี้ยง จำนวนเครื่องใช้ภายในบ้าน รายได้ประชากร จำนวนหนี้สิน ฯลฯ จะทำการวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ การหาค่าร้อยละ การคำนวณค่าเฉลี่ยเลขคณิต และการหาฐานนิยมของข้อมูลขึ้นอยู่กับระดับของข้อมูล

2. แบบรายงาน บร. 2 (แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน) ข้อมูลที่เก็บได้จาก บร. 2 นี้ เป็นข้อมูลเชิงปริมาณ เช่น ข้อมูลด้านความสามัคคี ความซื่อสัตย์ของคนในหมู่บ้าน จำนวนกลุ่มองค์กร จำนวนเด็ก สตรี และคนชรา ที่ได้รับความช่วยเหลือ เป็นต้น ซึ่งจะวิเคราะห์โดย ค่าร้อยละ ฐานนิยม และค่าเฉลี่ยเลขคณิต

3. แบบรายงาน บร. 3 (แบบรายงานความรู้ ความเข้าใจ ทักษะชีวิตที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง) ข้อมูลที่ได้เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ จะวิเคราะห์โดยแยกประเภทให้ตรงกับประเด็นที่ต้องการประเมิน แล้วทำการสรุปความ

4. แบบรายงาน บร. 3 (แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน) ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้ เช่น กระบวนการจัดทำระเบียบกองทุนฯ การรับสมาชิก เกณฑ์การพิจารณาเงินกู้ ปัญหาต่าง ๆ ของกองทุน เป็นต้น จะวิเคราะห์โดยแยกประเภทให้ตรงกับประเด็นที่ต้องการประเมิน แล้วทำการสรุปความส่วนข้อมูลเชิงปริมาณ คือ จำนวนผู้กู้เพื่อไปดำเนินกิจกรรมและประกอบอาชีพต่าง ๆ จะวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

5. แบบรายงาน บร. 5 (แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง) แบบรายงาน บร. (แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง) แบบรายงาน บร. 7 (แบบรายงานผลการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชน) แบบรายงาน บร. 9 (แบบบันทึกการสัมภาษณ์) แบบรายงาน บร. 10

(แบบสรุปบทเรียนชุมชนหมู่บ้าน) และแบบรายงาน บร. 12 (การวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน) ข้อมูลที่ได้จากการจัดเวทีและการสัมภาษณ์นั้นเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ จึงทำการวิเคราะห์แบบแยกประเด็นและสรุปความถ

6. แบบรายงาน บร. 8 (โครงการเศรษฐกิจหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์) ข้อมูลที่ได้มีทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ จึงทำการวิเคราะห์โดยทำการแยกประเด็นให้ตรงกับวัตถุประสงค์แล้วทำการสรุปความ และใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ตามลำดับ

7. แบบรายงาน บร. 11 (แบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี) มีข้อมูลรายรับ รายจ่ายใน 1 ปี เป็นข้อมูลเชิงปริมาณ จะทำการหาค่าเฉลี่ย นอกจากนั้นเป็นรายละเอียดเกี่ยวกับการดำเนินธุรกิจของผู้รู้ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ จะทำการวิเคราะห์โดยการจัดกลุ่มข้อมูล แยกประเภทให้ตรงกับประเด็นที่ต้องการประเมิน เมื่อ ได้ข้อมูลที่ตรงตามประเด็นที่ต้องการแล้ว ทำการสรุปความ

บทที่ 4

ผลการติดตามการประเมินโครงการ

ผลการติดตามประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กรณีศึกษาหมู่บ้าน ช่อกลม หมู่ที่ 5 ตำบลหนองกระทุ่ม อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ประกอบด้วยกรายงาน ข้อมูล ดังนี้

1. ผลการประเมินบริบทชุมชน
2. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม
3. ผลการทดลองวิธีการใหม่ (ถ้ามี)
4. ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้
5. ผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
6. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์ 4 ประการ ได้แก่
 - 6.1 เพื่อทราบว่ากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติบรรลุเป้าหมายเพียงใด
 - 6.2 เพื่อทราบว่ายังมีปัจจัยด้านบวกและด้านลบอะไรบ้างที่สนับสนุนหรือขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของกองทุน
 - 6.3 เพื่อทราบว่าได้เกิดองค์การเครือข่ายของการเรียนรู้หรือไม่ จากกระบวนการทำสารนิพนธ์ครั้งนี้
 - 6.4 เพื่อทราบตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน

การทำสารนิพนธ์ครั้งนี้ผู้ทำสารนิพนธ์จะใช้หลักการประเมินตามสภาพจริง (Authentic Evaluation) เป็นสำคัญในการนำเสนอข้อมูลที่ได้จากสภาพความเป็นจริงเท่านั้น

1. ผลการประเมินบริบทชุมชน

1.1 ความยากจนของประเทศ

ความยากจนนั้น เป็นปัญหาที่ยืดเยื้อและเรื้อรังมานาน ทางภาครัฐและสังคมแห่งชาติกำหนดเรื่องการลดความยากจนเป็นเป้าหมายสำคัญของแผนพัฒนาประเทศ นอกจากนี้เมื่อประเทศไทยประสบวิกฤติเศรษฐกิจ ที่เกิดขึ้นช่วงปี 2540 ส่งผลให้ปัญหาดังกล่าวเพิ่มความรุนแรงขึ้น ส่วนราชการและนักวิชาการเริ่มทบทวนถึงการแก้ไขปัญหา จนกระทั่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทานพระราชดำริเรื่อง “เศรษฐกิจพอเพียง เมื่อวันที่ 9 และคณะรัฐมนตรีมีมติให้จัดสรรงบประมาณแก่กรมการปกครอง จำนวน 200 ล้านบาท เพื่อดำเนินโครงการเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง ขณะเดียวกันนับตั้งแต่วันที่ 25 กรกฎาคม 2544 เป็นต้นมา รัฐบาลที่ได้

จัดสรรเงินกองทุนหนึ่งล้านบาท จำนวน 74,881 กองทุนเพื่อเป็นแหล่งเงินทุนสร้างงาน สร้างรายได้ให้แก่หมู่บ้านและชุมชนเมือง

1.2 นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

จากการแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีพันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2544 แสดงเจตนารมย์ยุทธศาสตร์ และนโยบายของรัฐบาลที่มุ่งมั่นจะสร้างเสถียรภาพและความมั่นคงในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ตลอดทั้งมีนโยบายที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมโดยตรง เช่น การส่งเสริมการรวมตัวเพื่อดำเนินเศรษฐกิจระดับชุมชน เร่งพัฒนาผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม เพื่อสร้างเสริมรายได้ให้กับประชาชนอย่างเป็นระบบ

นโยบายของรัฐบาลด้านอุตสาหกรรม มีดังนี้

ปรับโครงสร้างการผลิตในการผลิตภาคอุตสาหกรรม โดยคำนึงถึงทรัพยากรธรรมชาติ ทักษะฝีมือภูมิปัญญาไทยศักยภาพทางการผลิตและการตลาดเสริมสร้างให้มีการพัฒนาอุตสาหกรรมขั้นพื้นฐานพัฒนาแรงงานและบุคลากรภาคอุตสาหกรรมให้มีประสิทธิภาพการส่งเสริมพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อมให้มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาชาติภาคอุตสาหกรรมของประเทศ โดยให้ความร่วมมือ สนับสนุนและส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ เทคโนโลยีระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน และสถาบันการศึกษา รวมทั้งผลักดันให้เกิดเครือข่ายสารสนเทศเกี่ยวกับการผลิตและการตลาดส่งเสริมการดำเนินงานของกองทุนตลาดทั้งระบบการค้าประกันสินเชื่อ เพื่อพัฒนารูทกิจภาคอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อมสนับสนุนให้เกิดผู้ประกอบการใหม่ ๆ ในธุรกิจอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อมทิศทางการพัฒนา SMEs ภาคอุตสาหกรรม

การพัฒนาและส่งเสริม SMEs ต้องสามารถแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างให้ได้ เช่น การขาดเทคโนโลยี ขาดความสามารถในการจัดการสมัยใหม่ สินค้าด้วยคุณภาพ ขาดทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพและตรงกับความต้องการ อุปสรรคในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน ฯลฯ ในขณะที่เดียวกันปัจจัยสิ่งแวดล้อมในการประกอบธุรกิจของ SMEs ได้เปลี่ยนไปและยังคงเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว อันเป็นผลมาจากการเปิดเสรีทางการค้าและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งทำให้ด้านทุนการสื่อสารและการกระจายสินค้าลดลงอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อน ปัจจัยที่กำหนดขีดความสามารถในการแข่งขัน ได้เปลี่ยนจากฐานทรัพยากรธรรมชาติภายในประเทศ และค่าแรงงานที่ต่ำไปสู่การแข่งขันเชิงคุณภาพ ไม่ว่า SMEs จะมุ่งตลาดภายในประเทศหรือตลาดต่างประเทศต่างก็จำเป็นต้องพัฒนาคุณภาพให้เข้าสู่มาตรฐานสากล และยกระดับผลิตภัณฑ์ให้

ทัศนียภาพคู่แข่งกัน รวมทั้งต้องมีความสามารถที่เชื่อมโยงธุรกิจในลักษณะที่เป็นนานาชาติให้มากยิ่งขึ้น

1.3 ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ

ในการพัฒนาระบบอุตสาหกรรมการค้าของประเทศ จะต้องทำควบคู่ไปกับการขาดดุลการค้า ตามความเชื่อที่ว่า การพัฒนาอุตสาหกรรมช่วงแรกย่อมขาดดุลการค้า เพราะมีการนำเข้าสินค้าทุน แต่เมื่อสินค้าทุนเกิดออกดอกออกผลแล้วจะทำให้การส่งออกมากขึ้น และดุลการค้าที่จะลดลง แต่ความจริงกล่าวว่าเป็นว่าแม้สินค้าอุตสาหกรรมจะส่งออกได้มากขึ้น แต่การนำเข้าเพื่อการอุตสาหกรรมกลับเพิ่มเร็วกว่า เราจึงต้องขาดดุลการค้าเพิ่มขึ้น

การขาดดุลการค้าที่เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ นั้น จะนำไปสู่ปัญหาการขาดดุลบัญชีเดินสะพัด (ดุลการค้าและดุลบริการ) เพราะรายได้จากการภาคบริการก็ไม่เพียงพอที่จะนำมาชดเชยดุลการค้า ยิ่งการนำเข้าและการส่งออกของไทยต้องพึ่งการขนส่งของบริษัทการเดินทางเรือต่างประเทศ จึงต้องเสียค่าระวางเรือและค่าประกันภัยให้ต่างประเทศมากขึ้น ยังมีการส่งออก-นำเข้ามากขึ้น ค่าใช้จ่ายส่วนนี้ก็ยิ่งมากขึ้น ดังนั้น จึงต้องมีการเปลี่ยนแปลงนโยบายการพัฒนา จากการพัฒนาแบบไม่สมดุลสู่การพัฒนาแบบสมดุลคือการพัฒนาอุตสาหกรรมควบคู่อย่างสมดุลกับการพัฒนาเกษตรกรรมพัฒนาการผลิตสินค้าควบคู่ไปกับการพัฒนาและดูแลสุขภาพแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติพัฒนาระดับรายได้ควบคู่ไปกับการกระจายรายได้พัฒนาคนให้มีความเสมอภาคกันมากขึ้นในทุก ๆ ด้าน

1.4 สภาพแวดล้อม

สภาพแวดล้อม หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบตัวมนุษย์ ทั้งมีชีวิตและไม่มีชีวิต ทั้งที่เกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้น เรามักเรียกสิ่งแวดลอมที่มีประโยชน์ต่อการดำรงชีพของมนุษย์ว่า “ทรัพยากร” ดังนั้นสภาพแวดล้อมที่มีความสำคัญ คือสภาพแวดล้อมภายใน เป็นสภาพแวดล้อมที่ผู้บริหารโครงการของกิจการสามารถควบคุมได้ เพราะมีอำนาจที่จะสร้างขึ้นได้แก่ วัตถุประสงค์ นโยบาย ทรัพยากร ส่วนประสมการตลาด ปัจจัยที่ตอบสนองความต้องการทางการตลาด เช่น ปัจจัยที่เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ ราคา การจัดจำหน่าย ฯลฯ สภาพแวดล้อมภายนอก เป็นสภาพแวดล้อมที่ผู้บริหารไม่สามารถควบคุมได้ เพราะอยู่นอกเหนืออำนาจ แต่ผู้บริหารโครงการจำเป็นต้องศึกษา โดยต้องมีการวางแผนกลยุทธ์ธุรกิจที่ดีและรัดกุม รวมทั้งต้องให้ความสนใจต่อการเปลี่ยนแปลง พร้อมทั้งจะแก้ไขปรับปรุงให้ประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้นสภาพแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อการดำรงชีพ ทั้งในด้านสภาพภูมิศาสตร์ ได้แก่ ขนาดของประชากร อาณาเขต ภูมิอากาศ ภูมิประเทศ นอกจากนี้สภาพแวดล้อมทางกายภาพยังมีอิทธิพลต่อสิ่งที่มีมนุษย์นำมา

สิ่งที่มนุษย์นำมาใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค ที่อยู่อาศัย เครื่องมือ เครื่องใช้ ต่าง ๆ ซึ่งแต่ละพื้นที่จะมีภูมิประเทศ ภูมิอากาศ และอิทธิพลของสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันไป จึงทำให้ลักษณะการแต่งกาย อาหารการกิน สภาพบ้านเรือน ประเพณี วัฒนธรรม ไม่เหมือนกัน

1.5 ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน

ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน เริ่มมาจากภาวะเศรษฐกิจฝองสบู่ ตั้งแต่ 2531 ซึ่งเป็นผลให้ราคาที่ดินและราคาหุ้นพุ่งสูงเกินความจริง และจงใจให้ประชาชนหันมาลงทุนในด้านนี้มากขึ้น แต่เนื่องจากเงินออมในประเทศไม่เพียงพอ จึงทำให้สถาบันการเงินและสถาบันต่าง ๆ ตลอดจนทั้งประชาชนทั่วไป ต้องหากู้ยืมเงินจากนายทุน และแหล่งเงินกู้จากสถาบันทางการเงินต่าง ๆ เพื่อนำมาลงทุน ประกอบอาชีพ และสร้างรายได้จึงทำให้ประชาชนเกิดความเดือดร้อนและมีหนี้สินบรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท บางคนเรียกว่า การล่มสลายของท้องถิ่นชนบทบรรยากาศของความอ่อนแอในระดับประเทศมีสิ่งที่ทำลายฐานล่างของสังคมให้อ่อนแอ คือ การไปเอาของที่ประโยชน์ร่วมกันของคนส่วนใหญ่มาเป็นเงินของคนส่วนน้อย เช่น ทรัพยากรต่าง ๆ อันได้แก่ ที่ดิน ป่าไม้ แหล่งน้ำ วิถีชีวิตร่วมกันของชุมชนหรือวัฒนธรรม คุณค่าที่ผูกพันผู้คนไว้ด้วยกันเป็นชุมชน เช่น ความใกล้ชิด ความเอื้ออาทรต่อกัน ความเชื่อถือ ไว้วางใจต่อกัน การเรียนร่วมกัน ซึ่งอาจเรียกว่าทุนทางสังคม ทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรมชุมชน ทำให้เกิดเศรษฐกิจพอเพียง เชื่อมโยงแบบบูรณาการกับชีวิต สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และจิตวิญญาณ การพัฒนาที่ผ่านมาทำลายฐานเหล่านี้ลงทุก ๆ ทาง ทั้งฐานทางสังคม คือ ชุมชนฐานทางวัฒนธรรม ฐานทางสิ่งแวดล้อม และทรัพยากร ฐานทางเศรษฐกิจชุมชน และฐานทางคุณค่า หรือจิตวิญญาณ ถ้าทุกหมู่บ้านหายจน เศรษฐกิจข้างบนก็จะเจริญก้าวหน้า และมั่นคงสิ่งสำคัญที่สุด คือ การสนับสนุนให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง พลังจากท้องถิ่นชุมชนจะเป็นพลังแผ่นดินที่ทำให้ประเทศไทยมั่นคง เพื่อมุ่งไปสู่ความเจริญอย่างแท้จริงและยั่งยืน ดังนั้น ปัจจัยเงินทุนและการใช้เงินทุนไม่เป็น ไม่เกิดดอกออกผล คือปัจจัยแห่งความล้มเหลว แต่การได้เงินทุนมาโดยการกู้หนี้ยืมสิน ดอกเบี้ยแพง ซ้ำเงินที่กู้มานั้นไม่สามารถนำไปใช้ให้เกิดดอกออกผลคุ้มค่าจะยิ่งนำไปสู่สถานะล้มละลาย

1.6 ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรม และสินค้าจากต่างประเทศ

ค่านิยม คือ ตัวกำหนดพฤติกรรมและวิถีของการจัดรูปความประพฤติของบุคคลในสังคม และเป็นแนวทางในการดำรงชีวิตของบุคคลลักษณะของค่านิยม ค่านิยมมี 2 ลักษณะ คือ ค่านิยมในทางที่ดี และ ไม่ดี

ค่านิยมที่ดี หมายถึง ค่านิยมที่เป็นคุณธรรมตามวัฒนธรรมไทย ค่านิยม
ด้านนี้เป็นสิ่งที่ควรสนับสนุนและปลูกฝังแก่อนุชนของชาติให้มากที่สุด เช่น ความซื่อสัตย์ ความ
มีระเบียบวินัย

ค่านิยมที่ไม่ดี หมายถึง ค่านิยมในสิ่งที่ไม่ดี เช่น ความเห็นแก่ตัว เชื้อถือ
โชคลาภ ขาดระเบียบวินัย หลงอำนาจ นิยมพิธีการและการทำบุญเกินกำลัง ชอบการพนัน เป็นต้น
ค่านิยมเป็นสิ่งที่ไม่คงที่ เปลี่ยนแปลงได้ ปรับปรุง พัฒนา และแก้ไขได้ค่านิยมที่เห็นต้องเป็นค่านิยม
ที่บุคคลได้เลือกใช้พิจารณาวิเคราะห์ส่วนดีส่วนเสียของหลายตัวเลือกค่านิยมที่เกิดขึ้นในกระแส
วัฒนธรรมและสินค้าต่างประเทศเป็นเพียงความนิยมไปตามคนอื่น หรือ เอาอย่างผู้อื่น โดยที่
บางครั้งตนเองมองไม่เห็นคุณค่าของการกระทำนั้น ๆ ซึ่งเป็นการเลียนแบบจากคนส่วนใหญ่ที่กำลัง
นิยมก็ต้องทำตาม เช่น การทำทรงผมเป็นผมสั้น ผมยาว ทำสีผมให้เป็นสีต่าง ๆ ใส่เสื้อผ้าที่โชว์
เกินไปการนุ่งกระโปรงสั้น ตลอดจนการนิยมสินค้าจากต่างประเทศ ได้แก่ เครื่องสำอาง กระเป๋า
 ฯลฯ

2. บริบทระดับท้องถิ่น

2.1 ประวัติความเป็นของหมู่บ้าน/ชุมชน

ที่มาของหมู่บ้านช่องลมประชากรส่วนใหญ่ตั้งถิ่นฐานอยู่ที่บ้านช่องลมมาตั้งแต่
ดั้งเดิม เป็นพื้นที่สูง เดิมเรียก “โนนช่องลม” เนื่องจาก ทางทิศตะวันตกของหมู่บ้านเป็นที่โล่งแจ้งมี
ลมพัดผ่านตลอดวัน ต่อมาจึงเปลี่ยนชื่อว่า “บ้านช่องลม” เริ่มก่อตั้งในประมาณ ปี พ.ศ 2440 หรือ
ประมาณ 100 ปี มาแล้ว คนกลุ่มแรกที่มาเริ่มก่อตั้งหมู่บ้าน/ชุมชนมีใครบ้าง เล่ากันว่า คือ
เจ้าหมื่นไวย วรรณาค ซึ่งอยู่มาตั้งแต่ดั้งเดิม ซึ่งมีชาวบ้านอยู่กันมาหลายสิบหลังคาเรือนแล้วจึงแยก
เป็นหมู่บ้านต่าง ๆ กันไปคนส่วนใหญ่กลุ่มแรกที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ที่ “โนนช่องลม” ตั้งแต่เดิมแล้ว ไม่มี
ข้อมูลว่าย้ายถิ่นฐานมาจากไหนสภาพทางภูมิศาสตร์ของหมู่บ้าน เป็นทุ่งนา และทุ่งหญ้า ดินไม่มี
ไม่มากนักเป็นที่ราบสูง โคราขสูงจากระดับน้ำทะเลเฉลี่ย 150 ม. แหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญได้แก่
คลองข้างปัจจุบันมี คลองชื่อว่า “คลองม่วง” ปัจจุบันก็ยังมีน้ำไม่มากเหมือนแต่ก่อน ดูแห้งแล้ง
เสียด้วยซ้ำไป ทำให้คนรุ่นใหม่ไม่รู้จักก็มีอาชีพครั้งแรกของราษฎรที่อพยพมาอยู่ คือ ส่วนใหญ่
ทำนา ทำสวน ปลูกผัก ซึ่งทำมากันจนถึงปัจจุบัน

2.2 สภาพปัจจุบัน

ประชากรในหมู่บ้าน มีครัวเรือน 48 ครัวเรือน มีบ้าน 48 หลังคาเรือน
มีประชากรทั้งหมด 230 คน ชาย 119 คน หญิง 111 คน

ประชากรวัยต่ำกว่า 1 ปี จำนวน 6 คน

1 ปี 1 วัน - 4 เดือน จำนวน 2 คน

5 ปี 1 วัน - 9 ปี จำนวน 22 คน

10 ปี 1 วัน - 14 ปี จำนวน 12 คน

15 ปี 1 วัน - 19 ปี จำนวน 15 คน

20 ปี 1 วัน - 24 ปี จำนวน 28 คน

25 ปี 1 วัน - 29 ปี จำนวน 24 คน

30 ปี 1 วัน - 34 ปี จำนวน 26 คน

35 ปี 1 วัน - 39 ปี จำนวน 26 คน

40 ปี 1 วัน - 44 ปี จำนวน 13 คน

45 ปี 1 วัน - 49 ปี จำนวน 15 คน

50 ปี 1 วัน - 54 ปี จำนวน 10 คน

55 ปี 1 วัน - 59 ปี จำนวน 6 คน

60 ปี 1 วัน - 64 ปี จำนวน 5 คน

65 ปี 1 วัน - 69 ปี จำนวน 4 คน

70 ปี 1 วัน - 74 ปี จำนวน 3 คน

75 ปี 1 วัน - 79 ปี จำนวน 1 คน

80 ปี 1 วัน - 84 ปี จำนวน 1 คน

85 ปี 1 วัน ขึ้นไป จำนวน 2 คน

การประกอบอาชีพ

มีอาชีพทำนา	10	ครอบครัว
ค้าขาย	6	ครอบครัว
รับจ้าง	8	ครอบครัว
ทำสวน	10	ครอบครัว
ประมง	6	ครอบครัว
ผู้มีอาชีพทำนา แต่ไม่มีที่เป็นของตัวเอง	6	ครอบครัว
รัฐวิสาหกิจ	2	ครอบครัว

เลี้ยงสัตว์		16	ครอบครัว
ครอบครัวที่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง			
จำนวน 1 – 5 ไร่	มีจำนวน	5	ครอบครัว
6 – 10 ไร่	มีจำนวน	11	ครอบครัว
11- 12 ไร่	มีจำนวน	20	ครอบครัว
21-50 ไร่	มีจำนวน	6	ครอบครัว
50 ไร่ ขึ้นไป	มีจำนวน	3	ครอบครัว

ที่ดินที่ยังไม่ได้เอกสารสิทธิ์ จำนวน 3 ครอบครัว รวม 4 ไร่

ประเภทการทำนา

นาหว่าน ประมาณ 200 ไร่ เริ่มเมื่อ พ.ศ 2531

นาดำ ประมาณ 350 ไร่

นาธรรมชาติ ประมาณ 50 ไร่

(เกษตรกรรมผสมผสาน) เริ่มมี พ.ศ 2536

การศึกษา

โรงเรียนระดับประถมศึกษาหมู่บ้าน/ชุมชน

ชื่อโรงเรียนบ้านหนองกระทุ่ม มีครู 10 คน

ตั้งเมื่อ วันที่ 1 มิถุนายน 2466

(โรงเรียนระดับมัธยมในหมู่บ้านไม่มี)

โรงเรียนบ้านหนองกระทุ่ม มีครูรวมทั้งหมด 10 คน จบการศึกษาระดับ

ปริญญาตรี 9 คน

ปริญญาโท 1 คน

(ครูทั้งหมดมีอายุ 30 ปีขึ้นไป)

โรงเรียนในหมู่บ้าน มีครูสอนจบวิชา

วิชาเอก	บริหาร	จำนวน 2	คน
วิชาเอก	เกษตร	จำนวน 1	คน
วิชาเอก	คหกรรม	จำนวน 1	คน
วิชาเอก	บรรณรักษ์	จำนวน 2	คน
วิชาเอก	สังคม	จำนวน 1	คน
วิชาเอก	การวัดผล	จำนวน 1	คน
วิชาเอก	แนะแนว	จำนวน 1	คน

จำนวนนักเรียนในโรงเรียนระดับอนุบาล ชั้นประถม และมัธยม

อายุ 3 ขวบ	มี	1	ห้อง มีเด็ก	30	คน
ชั้นอนุบาล 1	มี	1	ห้อง มีเด็ก	27	คน
ชั้นอนุบาล 2	มี	1	ห้อง มีเด็ก	20	คน
ชั้น ป.1	มี	1	ห้อง มีเด็ก	34	คน
ชั้น ป. 2	มี	1	ห้อง มีเด็ก	24	คน
ชั้น ป.3	มี	1	ห้อง มีเด็ก	25	คน
ชั้น ป. 4	มี	1	ห้อง มีเด็ก	21	คน
ชั้น ป.5	มี	1	ห้อง มีเด็ก	24	คน
ชั้น ป.6	มี	1	ห้อง มีเด็ก	22	คน

มีสมาชิกในหมู่บ้าน ไปศึกษานอกหมู่บ้าน 17 คน

ระดับประถมศึกษา 4 คน

ระดับมัธยมศึกษา 5 คน

สูงกว่าระดับมัธยมศึกษา 8 คน

ปัจจุบันในหมู่บ้านมี

ร้านค้า 3	ร้าน		
มีสัตว์เลี้ยง ไก่	ประมาณ	250	ตัว
เป็ด	ประมาณ	100	ตัว
ปลา	ประมาณ	150,000	ตัว

ปัจจุบันมีแหล่งน้ำ (ทั้งของสาธารณะและส่วนบุคคล)

บ่อน้ำตื้น	1	บ่อ
สระน้ำ	1	สระ
คลองน้ำ	2	แห่ง
ห้วย	1	แห่ง

2.3 ด้านเศรษฐกิจทั้งหมู่บ้าน

2.3.1 มีพื้นที่ทำการเกษตร	500	ไร่
เป็นที่นา	468	ไร่
เป็นที่สวน	32	ไร่

2.3.2 มีผลผลิตด้านทำนาทั้งหมู่บ้านปีละประมาณ จำนวน 50,000 กิโลกรัม

ขายไป	จำนวน	20,000	กิโลกรัม
เก็บไว้รับประทาน	จำนวน	30,000	กิโลกรัม

ทั้งหมดบ้านซื้อปุ๋ยเคมีปีละ 285 กระสอบ ใช้ปุ๋ยคอก 450 กระสอบ
ผลผลิตอื่น ๆ เช่น ทำสวน ทำไร่ เลี้ยงสัตว์ ดังนี้

1. ทำสวน ปลูกพืช	จำนวน	7	ครอบครัว
ได้ผลผลิตทั้งหมดบ้าน	ประมาณ	210,000	บาท ต่อปี
2. เลี้ยงสัตว์ เป็ด ไก่	จำนวน	15	ครอบครัว
ได้ผลผลิตทั้งหมดบ้าน	ประมาณ	120,000	บาท ต่อ ปี
ประมง เลี้ยงปลา	จำนวน	7	ครอบครัว
ได้ผลผลิตทั้งหมดบ้าน	ประมาณ	350,000	บาท ต่อ ปี
3. มีการผลิตสินค้าในหมู่บ้านเพื่อจำหน่าย เช่น ทำอาหาร ทำขนม ตัดเย็บเสื้อผ้า เป็นต้น			
4. ผลิต อาหาร ครอบครัวที่ผลิต มี		1	ครอบครัว
มีรายได้เข้าหมู่บ้าน	ประมาณ ปีละ	40,000	บาท
5. เย็บเสื้อผ้า ครัวที่ผลิตมี		1	ครอบครัว
มีรายได้เข้าหมู่บ้าน	ประมาณ ปีละ	20,000	บาท

ราษฎร ในหมู่บ้าน ออกไปขายแรงงานทำงานต่างถิ่น จำนวน 4 ครอบครัว
มีจำนวน 4 คน ทุกคนที่ไปทำงานส่งเงินเข้าหมู่บ้านรวมทั้งหมด ประมาณปีละ 160,000 บาท
รายได้ของประชาชนในหมู่บ้านต่อปีในแต่ละครอบครัวโดยสรุปรวมทั้งหมด
ประมาณ 20,001 – 30,000 บาท มี 26 ครอบครัว
30,000 – 50,000 บาท มี 12 ครอบครัว
50,001 – 100,000 บาท มี 8 ครอบครัว

2.4 ด้านวัฒนธรรม

- มีวัด จำนวน 1 แห่ง ชื่อ วัดหนองกระทุ่ม
- มีพระ 5 รูป เณร 16 รูป
- ภาษาพื้นบ้าน คือ ภาษาไทย และ ภาษาพื้นบ้าน
- มีโบราณวัตถุ – โบราณสถาน ที่ใกล้เคียงหมู่บ้านไม่เกิน 3 กิโลเมตร คือ
เจดีย์บ้านหนองหญ้างาม ซึ่งอยู่ในตำบลหนองกระทุ่ม ซึ่งอยู่ตำบลเดียวกัน
กับหมู่บ้านช่องลม

2.5 ภูมิปัญญาชาวบ้าน (ผู้รู้ / ผู้ชำนาญการ / บุคคลตัวอย่าง)

- ด้านเกษตรกรรม

1. นายจล เกิดหมื่น ไวย เพศชาย อายุ 54 ปี เชี่ยวชาญด้านเพาะพันธุ์ปลา
ประสบการณ์ 10 ปี ที่อยู่ 42 หมู่ 5 หมู่บ้านช่องลม ต.หนองกระทุ่ม อ.เมือง จ.นครราชสีมา
2. นายสังเวียน ยามื่น ไวย เพศชาย อายุ 48 ปี เชี่ยวชาญด้านเพาะปลูก
ประสบการณ์ 10 ปี ที่อยู่ 30 หมู่ 5 หมู่บ้านช่องลม ต.หนองกระทุ่ม อ.เมือง จ.นครราชสีมา
3. นายพฤษภา พัยคเดช เพศชาย อายุ 44 ปี เชี่ยวชาญด้านเลี้ยงสัตว์
ประสบการณ์ 10 ปี ที่อยู่ 40 หมู่ 5 หมู่บ้านช่องลม ต.หนองกระทุ่ม อ.เมือง จ.นครราชสีมา

- ด้านอุตสาหกรรม

ชื่อ นางปราณี นามโคกกรวด เพศหญิง อายุ 54 ปี เชี่ยวชาญด้านจักรสาน
ประสบการณ์ 4 ปี ที่อยู่ 18 หมู่ 5 หมู่บ้านช่องลม ต.หนองกระทุ่ม อ.เมือง จ.นคร

- ด้านกองทุนและธุรกิจชุมชน

1. นายพิทักษ์ ชีวะแพทย์ เพศชาย อายุ 45 ปี เชี่ยวชาญด้านจัดระบบสวัสดิการ
หรือบริการชุมชน ประสบการณ์ 7 ปี ที่อยู่ 37 หมู่ 5 หมู่บ้านช่องลม ต.หนองกระทุ่ม อ.เมือง
จ.นครราชสีมา
2. นางพวงพยอม กรสันเทียะ เพศหญิง อายุ 44 ปี เชี่ยวชาญด้านบริการสวัสดิการ
ประสบการณ์ 5 ปี ที่อยู่ 20 หมู่ 5 หมู่บ้านช่องลม ต.หนองกระทุ่ม อ.เมือง จ.นครราชสีมา
3. นายพฤษภา พัยคเดช เพศชาย อายุ 44 ปี เชี่ยวชาญด้านจัดระบบสวัสดิการ
บริการชุมชน และ เป็นที่ปรึกษา ประสบการณ์ 5 ปี ที่อยู่ 40 หมู่ 5 หมู่บ้านช่องลม
ต. หนองกระทุ่ม อ.เมือง จ.นครราชสีมา

- ด้านศิลปกรรม

1. นางบุญตา หลักดี เพศหญิง อายุ 56 ปี เชี่ยวชาญด้านนันทนาการ
ประสบการณ์ 10 ปี ที่อยู่ 45 หมู่ 5 หมู่บ้านช่องลม ต.หนองกระทุ่ม อ.เมือง จ.นครราชสีมา
2. นายปราโมทย์ เอี่ยมสมบูรณ์ เพศชาย อายุ 47 ปี เชี่ยวชาญด้านการละเล่น
พื้นเมือง ประสบการณ์ 5 ปี ที่อยู่ 32 หมู่ 5 หมู่บ้านช่องลม ต.หนองกระทุ่ม อ.เมือง
จ.นครราชสีมา

- ด้านปรัชญา ศาสนา และประเพณี

1. นายสมพร รักมณี เพศชาย อายุ 48 ปี เชี่ยวชาญด้านคำสอนทางศาสนา ประสพการณ์ 7ปี ที่อยู่ 14 หมู่ 5 หมู่บ้านช่องลม ต.หนองกระทุ่ม อ.เมือง จ.นครราชสีมา

- ด้านโภชนาการ

1. นางบุญตา หลักดี เพศหญิง อายุ 56 ปี เชี่ยวชาญด้านผลิตสินค้าค้า ประสพการณ์ 10 ปี ที่อยู่ 45 หมู่ 5 หมู่บ้านช่องลม ต.หนองกระทุ่ม อ.เมือง จ.นครราชสีมา

- ด้านองค์กรชุมชน

กลุ่มออมทรัพย์ กิจกรรมหลักของกลุ่ม คือ เพื่อการออมทรัพย์ สามารถกู้เงินได้ โดยคิดดอกเบี้ย ร้อยละ 2 ต่อเดือน ตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ 2538 ประธานกลุ่ม คือ นายพิทักษ์ ชีวะพาทย อายุ 45 ปี ที่อยู่ 37 หมู่ 5 หมู่บ้านช่องลม ต.หนองกระทุ่ม อ.เมือง จ.นครราชสีมา จำนวนสมาชิก คน ปัจจุบัน มี 94 คน เดิมกลุ่มมีทุนก่อตั้ง 10,000 บาท ปัจจุบันมีทุน 300,000 บาท

- ในรอบหนึ่งปีหมู่บ้าน มีการทำบุญหรืองานประเพณี คือ

เดือน มกราคม ทำบุญประเพณี วันขึ้นปีใหม่ วันเด็ก

เดือน กุมภาพันธ์ ทำบุญประเพณี บวชนาค วันมาฆบูชา ทำบุญที่วัด

เดือน มีนาคม ทำบุญประเพณี

เดือน เมษายน ทำบุญประเพณี สงกรานต์กลางหมู่บ้าน

เดือน พฤษภาคม ทำบุญประเพณี วันสำคัญทางพุทธศาสนาร่วมกันที่วัด

เดือน มิถุนายน ทำบุญประเพณี

เดือน กรกฎาคม ทำบุญประเพณี เข้าพรรษา ตักบาตรเทโว

เดือน สิงหาคม ทำบุญประเพณี วันแม่แห่งชาติ สวดวันแม่แห่งชาติ

เดือน กันยายน ทำบุญประเพณี

เดือน ตุลาคม ทำบุญประเพณี ออกพรรษา ทอดกฐิน

เดือน พฤศจิกายน ทำบุญประเพณี ลอยกระทง

เดือน ธันวาคม ทำบุญประเพณี วันพ่อแห่งชาติ ส่งท้ายปีเก่า

- ผู้ที่ชาวบ้านในหมู่บ้าน ให้ความนับถือในหมู่บ้าน คือ

1. ผู้ใหญ่บ้าน

2. นางจรัส จันทร์หมื่นไวย

ปู่ตาตายของหมู่บ้าน

3. นายยัง แจนพิมาย

ปู่ตาตายของหมู่บ้าน

4. นายพฤษภา พยัคเดช

อบต. หมู่บ้าน

- ถ้าชาวบ้านในหมู่บ้าน มีความจำเป็นเรื่องเงินจะ ไปขอความช่วยเหลือจาก

1. กลุ่มออมทรัพย์
2. ญาติพี่น้อง
3. ธนาคาร (ธกส.)

2.6 ข้อมูลด้านอื่น ๆ

ผู้ใหญ่บ้าน ชื่อ นายพิทักษ์ ชีวะพาทย์ การศึกษาสูงสุด ม.3

ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน นายทัง เกาจัศตวรรษ การศึกษาสูงสุด ป.4

มีคณะกรรมการหมู่บ้าน/ชุมชน ด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. นายพิทักษ์ ชีวะพาทย์ การศึกษาสูงสุด ม. 3
2. นายทัง เกาจัศตวรรษ การศึกษาสูงสุด ป. 4
3. นางพวงพยอม กรสันเทียะ การศึกษาสูงสุด ป. 4
4. นายพลฤษภา พัยคเดช การศึกษาสูงสุด ปวช.
5. นางเบญจมาศ แจนพิมาย การศึกษาสูงสุด ม. 3
6. นางสมลักษณ์ ปานหมื่นไวย การศึกษาสูงสุด ป. 4
7. นายเต็มใจ ชีวะพาทย์ การศึกษาสูงสุด ป. 4
8. นางประมวล ยาหมื่นไวย การศึกษาสูงสุด ป. 4
9. นางอุไร ปานจันทร์ การศึกษาสูงสุด ป. 4
10. นางเป้า เขียมสมบูรณ์ การศึกษาสูงสุด ป. 4
11. นางพวงเพ็ชร ทองหมื่นไวย การศึกษาสูงสุด ปริญญาตรี
12. นายสมบูรณ์ ทองหมื่นไวย การศึกษาสูงสุด ป. 6

- สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ในหมู่บ้าน คือ

1. ชื่อ นายพลฤษภา พัยคเดช การศึกษาสูงสุด ปวช.
2. ชื่อ นางเบญจมาศ แจนพิมาย การศึกษาสูงสุด ม. 3

- ในหมู่บ้าน มีการรวมกลุ่ม คือ

1. กลุ่มออมทรัพย์ ตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ 2538
สมาชิกกลุ่ม 94 คน ปัจจุบันมีเงินกลุ่ม 300,000 บาท
2. กลุ่ม กองทุนยา ตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ 2540
สมาชิกกลุ่ม 7 ครอบครัว กลุ่ม
3. ฌาปนกิจสงเคราะห์ ตั้งขึ้น พ.ศ 2529
สมาชิกกลุ่ม 67 หลังคาเรือน ปัจจุบันมีเงินกลุ่ม 5,100 บาท

4. กลุ่มธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ สมาชิกกลุ่ม 28 คน

5. กลุ่มคุ้มครองผู้บริโภค ตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ 2540 สมาชิกกลุ่ม
10 คน

ทั้งหมู่บ้าน/ชุมชน ผู้ติดยาเสพติด	-	คน
มีผู้ติดยาเสพติด จำนวน	-	คน
รถยนต์	15	คัน
รถมอเตอร์ไซด์	140	เครื่อง
รถไถนาเดินตาม	2	เครื่อง
เครื่องเกี่ยวข้าว นวดข้าว	-	คัน
มีไฟฟ้าใช้	48	ครัวเรือน
มีประปา	48	ครัวเรือน
ตู้เย็น	55	เครื่อง
พัดลม	157	เครื่อง
เครื่องปรับอากาศ	4	ครัวเรือน
หม้อหุงข้าวไฟฟ้า	51	เครื่อง
ทีวีสี	56	เครื่อง
ทีวีขาวดำ	2	เครื่อง
โทรศัพท์	19	เครื่อง
หอกกระจายข้าว	1	แห่ง
ภาชนะเก็บน้ำฝน	48	ครัวเรือน
มีส้วมที่ถูกหลักสุขาภิบาลจำนวน	48	ครัวเรือน

- ชาวบ้านในหมู่บ้าน เป็นหนี้สินสถาบันการเงินของรัฐ (เช่น ธกส./กองทุนหมู่บ้าน) จำนวน 38 ครอบครัวยังเป็นเงินรวมทั้งสิ้นประมาณ 1,900,000 บาท ดอกเบี้ยของสถาบันการเงินประมาณ 7 บาท ต่อปี
- ผู้สื่อข่าวสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน คือ ผู้ใหญ่บ้าน
- ผู้สื่อข่าวประชาสัมพันธ์ประจำหมู่บ้าน คือ ผู้ใหญ่บ้าน
- ในหมู่บ้าน รอบ 5 ปี ที่ผ่านมา มีโครงการของรัฐ หรือ อบต. เข้ามา พัฒนาช่วยเหลือ คือ เงินกองทุน 100,000 บาท

- ความต้องการของชาวบ้าน คือ
- โทรศัพท์สาธารณะในหมู่บ้าน
- ที่ทิ้งขยะ
- ต้องการความรู้ในเรื่องสาธารณสุข
- ต้องการให้สมาชิกในหมู่บ้านมีงานทำ
- ต้องการให้ผลผลิตของการเกษตรมีตลาดรองรับ

ในหมู่บ้านแต่ละปีสามารถเก็บภาษีต่าง ๆ เช่น ภาษีที่ดิน ภาษีร้านค้า ฯลฯ ได้ปีละ

661 บาท

โรคระบาดในพืชและสัตว์เลี้ยงหรือคนในหมู่บ้านที่พบมากในรอบ 5 ปี มา นี้ คือ โรคพืช มีโรค หนอนกอ เพลี้ยลง เชื้อรา โรคสัตว์ มีโรค หวัด

ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

ผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง โดยภาพรวม ดังนี้

1. ผลการประเมินหน่วยระบบ A

หน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้

- ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A พบว่า (รายการตัวชี้วัดใน บทที่ 3 ของตอนที่ 3)

1. นโยบายของรัฐบาล เป็นนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล ซึ่งได้แถลงต่อ รัฐบาลในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แห่งละ 1 ล้านบาท เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนในการ ลงทุนสร้างอาชีพ และรายได้ให้แก่ ประชาชนในชุมชนและวิสาหกิจขนาดเล็ก

2. เงิน 1 ล้านบาท เป็นเงินที่รัฐบาลจัดสรรให้แก่หมู่บ้าน หรือชุมชนเมืองละ 1 ล้านบาท ซึ่งคณะกรรมการกองทุนทุกคนจะต้องช่วยกันจัดสรรเงินให้เกิดประโยชน์ และคุ้มค่า ที่สุด

3. คณะกรรมการหมู่บ้าน ได้มาจากการคัดเลือกของสมาชิกภายในหมู่บ้าน ซึ่ง บ้านช่องลมมีคณะกรรมการกองทุนทั้งหมด 11 คน

4. เงินที่ผู้กู้ชำระคืน คือ เงินที่สมาชิกกู้ไปดำเนินการแล้วเมื่อถึงกำหนดต้อง ชำระคือทั้งเงินต้นพร้อมดอกเบี้ย

5. ผู้สมัครขอกู้ หลังจากสมัครเป็นสมาชิกแล้ว ขั้นตอนต่อไป คือ สมาชิกแจ้งความ ประสงค์ขอกู้เงินตามวงเงินที่ให้กู้

- ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ A

1. การคัดเลือกผู้กู้ จะทำการคัดเลือกตามระเบียบของหมู่บ้านที่กำหนดไว้ โดยคณะกรรมการเป็นผู้คัดเลือก ซึ่งจะต้องใช้เวลาค่อนข้างนานในการคัดเลือกผู้กู้ เพื่อให้ได้ผู้กู้ที่มีประสิทธิภาพ

2. การแนะนำวิธีทำธุรกิจ ช่วยทำให้ผู้กู้ทำกิจการได้อย่างถูกวิธีแล้ว ให้ประหยัดเวลา แต่จะต้องนำผู้ที่มีประสบการณ์หรือผู้ช่วยชาวนในการทำธุรกิจ

3. การรับชำระหนี้ เมื่อถึงกำหนดชำระหนี้สมาชิกผู้กู้จะต้องรักษาเวลาในการชำระคืน เพื่อจะได้ไม่ต้องเสียค่าปรับในการยืดเวลาชำระหนี้

4. การทำบัญชี ช่วยให้รู้ฐานทางการเงินของกิจการ แต่สมาชิกบางรายอาจไม่มีความรู้ทางด้านการทำบัญชี ดังนั้น จึงควรมีผู้มาให้คำแนะนำโดยเฉพาะ

5. การช่วยหาตลาด เพื่อให้มีตลาดรองรับ ผลผลิตของสมาชิกผู้กู้ ซึ่งปัจจุบันนี้การทำกิจกรรมบางอย่างอาจมีคู่แข่งกันมาก ทำให้การหาตลาดค่อนข้างยาก

- การประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ A

1. จำนวนผู้ได้กู้ เป็นสมาชิกผู้กู้ที่คณะกรรมการได้ลงมติแล้วว่าสมควรให้กู้ แต่มีสมาชิกผู้กู้บางส่วนอาจจะไม่ผ่านการพิจารณาตัดสินหรืออนุมัติให้กู้เงิน

2. ยอดเงินให้กู้ เป็นยอดเงินที่คณะกรรมการพิจารณาแล้วว่าสมาชิกผู้กู้แต่ละรายสมควรจะอนุมัติเท่าไร

3. กองทุนสะสม คือ กองทุนที่ประชากรในหมู่บ้านร่วมกันจัดตั้งขึ้น เช่น กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มสัจจะ ฯลฯ ซึ่งการเข้าเป็นสมาชิกของกองทุนใดกองทุนหนึ่งนั้นเป็นการสมัครใจของสมาชิกเอง

4. ชื่อเสียงของชุมชน การมีการบริหารจัดการกองทุนที่ดี ทำให้เป็นตัวอย่างแก่หมู่บ้านหรือชุมชนอื่น ทำให้เกิดการมีชื่อเสียงของชุมชนในทางการบริหารจัดการกองทุน หมู่บ้านหรือชุมชนอื่นสามารถมาขอคำแนะนำหรือปรึกษาปัญหาต่าง ๆ ได้

2. ผลการประเมินหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้แต่ละราย

- ผลการประเมินบริบทเฉพาะตัวของหน่วยระบบ B พบว่า

(ใช้รายการตัวชี้วัดในตอนที่ 3 ของบทที่ 3)

1. ประสบการณ์ในการดำเนินงานของผู้กู้ ทำให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีระเบียบแบบแผน และรวดเร็ว แต่ถ้าสมาชิกผู้กู้ไม่มีเงินลงทุน ก็ไม่สามารถดำเนินการได้

2. ความรู้ความสามารถของผู้กู้และครอบครัว ทำให้สมาชิกที่มีความรู้ความสามารถอยู่แล้ว ทำให้การเรียนรู้ด้านการทำธุรกิจรวดเร็วขึ้น แต่มีความรู้ความสามารถอย่างเดียวนั้นไม่พอ แต่จะต้องมีประสบการณ์หรือความชำนาญในด้านต่างๆ ในการประกอบอาชีพหรือธุรกิจ

3. หนี้สินธนาคารของผู้กู้ ให้กู้ในวงเงินที่สูง ระยะเวลาในการผ่อนชำระนานดอกเบี้ยต่ำ แต่มีเงื่อนไขมากในการกู้ยืม

4. หนี้ยูนิตนอกระบบของผู้กู้ กู้ได้วงเงินที่สูง อนุมัติเงินเร็ว แต่ดอกเบี้ยสูงมีผู้ค้าประกัน

5. อาชีพหลักของผู้กู้ ทำให้สมาชิกมีความรู้ และประสบการณ์ในการดำรงชีพของตนเอง แต่จะไม่มีความรู้หรือประสบการณ์ในอาชีพหรือธุรกิจอื่น

6. รายได้ของครอบครัว ครอบครัวที่มีอาชีพ มีงานทำก็จะทำให้มีรายได้ประจำเข้าสู่ครอบครัว แต่ครอบครัวไหนที่ไม่มีงานทำก็จะทำให้ประสบปัญหาขาดแคลนเงินเพื่อมาใช้จ่ายในครอบครัว

- ผลการประเมินปัจจัยนำเข้า

1. เงินที่กู้มาได้ ช่วยให้สมาชิกมีเงินที่จะลงทุนทำอาชีพหรือธุรกิจ มีรายได้เพิ่ม แต่ถ้าใช้เงินไปในทางที่ไม่เกิดประโยชน์อาจจะทำให้เงินสูญ และไม่สามารถมีเงินมาชำระคืนได้

2. สถานที่ และ วัตถุดิบ นอกจากจะมีเงินที่จะนำมาลงทุนแล้ว จะต้องหาสถานที่ และวัตถุดิบที่มีความเหมาะสม และวัตถุดิบควรเป็นวัตถุดิบที่มีอยู่ในท้องถิ่น ซึ่งถ้าหาหรือซื้อวัตถุดิบจากแหล่งอื่นอาจจะทำให้เสียค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น

3. เทคนิควิธีทำงาน การมีเทคนิควิธีทำงานช่วยงานออกมามีความแปลกใหม่ และช่วยให้มีการปรับเปลี่ยนผลผลิตของการประกอบอาชีพหรือธุรกิจอยู่เสมอ

4. กำลังทำงาน ควรใช้แรงในการทำงานให้เหมาะสมกับสภาพร่างกายของตนเอง ซึ่งการใช้แรงในการทำงานอย่างเดียวนั้นไม่พอ ควรจะต้อง ใช้ความคิดทางสมองควบคู่ไปด้วย

- ผลการประเมินกระบวนการ

1. การทำกิจการถูกวิธี ทำให้กิจการดำเนินไปอย่างรวดเร็วและช่วยให้สามารถคืนทุนได้เร็วขึ้น แต่ก่อนที่จะทำกิจการถูกวิธี อาจจะทำให้เสียเวลา เสียค่าใช้จ่าย เสียแรงงาน ฯลฯ เพิ่มขึ้น

2. การหาตลาดที่ดี ช่วยให้ผลผลิตมีตลาดที่แน่นอน สามารถขายหรือส่งผลผลิตได้โดยไม่ต้องหาตลาดรองรับ แต่ปัจจุบันนี้ผลผลิตที่เกิดจากการประกอบอาชีพหรือธุรกิจอาจมีคู่แข่งมาก อาจเกิดภาวะสินค้าหรือผลผลิตล้นตลาด

3. การหาวัตถุดิบที่ดี ซึ่งควรจะพิจารณาวัตถุดิบที่มีอยู่ในท้องถิ่นนำมา แปรลงหรือประยุกต์ใช้ โดยให้เกิดประโยชน์มากที่สุด ซึ่งถ้าวัตถุดิบ ไม่มีในท้องถิ่นอาจทำให้ต้องเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น

4. การทำบัญชี แสดงถึงรายรับรายจ่ายของกิจการว่าอยู่ในระดับใด แต่ถ้าไม่มีความรู้ทางการทำบัญชี ควรจะได้รับการอบรมเพื่อการทำบัญชีที่ถูกต้อง

5. การวิเคราะห์ประเมิน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ต้องการ แม่นยำ และสามารถรับรู้ถึงปัญหา ตลอดจนหาแนวทางแก้ไขปัญหาได้อย่างถูกต้อง ซึ่งการวิเคราะห์ประเมินควรจะเป็นข้อมูลที่ปัจจุบันมากที่สุด

- ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ B (ใช้รายการตัวชี้วัดในตอนที่ 3 ของบทที่ 3)

1. ผลโดยตรง

สมาชิกผู้ปฏิบัติงานทำ มีกิจการและอาชีพเป็นของตนเอง มีรายได้เพิ่มมาใช้จ่ายในครอบครัว และเกิดความพอใจผลผลิตจากธุรกิจ แต่ถ้าสมาชิกผู้กู้ กู้เงินไปโดยไม่ใช้ให้เกิดประโยชน์ผิดวัตถุประสงค์ก็ไม่สามารถมีกิจการหรือมีรายได้เพิ่ม นอกจากนี้หนี้สินเพิ่มขึ้น

2. ผลกระทบโดยตรง

นอกจากสมาชิกผู้กู้จะมีกิจการและอาชีพของตนเองแล้ว เมื่อผลการดำเนินงานออกมามีรายได้และกำไรเพิ่มก็สามารถขยายกิจการ และสามารถพัฒนาเทคนิควิธีต่าง ๆ มาใช้ประกอบกับอาชีพหรือธุรกิจของตนเอง แต่ปัจจุบันคนไทยส่วนใหญ่จะนึกถึงความสะดวกสบายเป็นหลัก โดยมีเทคโนโลยีมาช่วยในการผลิต ทำให้ต้องเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มในการซื้อเครื่องมือ เครื่องจักร

3. ผลกระทบทางอ้อม

สมาชิกผู้กู้มีการพึ่งพาตนเอง มีการเรียนรู้ มีการพัฒนาจากด้านความคิด ทำให้เกิดศักยภาพและความเข้มแข็งในธุรกิจของตนเอง และที่สำคัญทำให้คนที่ย้ายถิ่นฐานไปทำงานที่อื่นหันกลับมาทำงานที่บ้านเกิดของตนเองซึ่งในการประกอบอาชีพหรือธุรกิจ ให้ประสบความสำเร็จต้องใช้เวลาานาน ดังนั้นควรมีความเอาใจใส่ความรับผิดชอบ ต่องานที่ทำให้มากที่สุด

3. ผลการทดลองวิธีการใหม่ (ไม่มี)

4. ผลการประเมินเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้

ผลการประเมินเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้ ยกตัวอย่าง อาชีพทำนา จากการประเมินเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้อาชีพ ทำนา สรุปได้ดังนี้

1. ปัจจัยนำเข้าที่ดี ได้แก่
 - 1.1 เงินกู้ยืมลงทุน
 - 1.2 สถานที่
 - 1.3 วัตถุดิบ
 - 1.4 เทคนิควิธีทำงาน
 - 1.5 แรงงาน
 - 1.6 กำลังทำงาน
 - 1.7 เมล็ดพันธุ์ข้าวที่ดี
 - 1.8 มีน้ำตลอดฤดูกาล
 - 1.9 เกษตรกรมีความรู้
 - 1.10 มีความเอาใจใส่ที่ดี
2. กระบวนการที่ดี ได้แก่
 - 2.1 การเตรียมพื้นที่
 - 2.2 การคัดเลือกเมล็ดพันธุ์
 - 2.3 การดูแลใส่ปุ๋ยในเวลาและปริมาณที่เหมาะสม
 - 2.4 การกำจัดวัชพืชและป้องกันโรคพืช
3. การได้ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพ และปริมาณที่พอเหมาะ ได้แก่
 - 3.1 การดูแลเอาใจใส่สม่ำเสมอทุกขั้นตอน
 - 3.2 การเก็บเกี่ยวในระยะเวลาที่เหมาะสม
 - 3.3 การเก็บเกี่ยวโดยวิธีการที่เหมาะสม
 - 3.4 ราคาผลผลิตดี

5. ผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ตัวชี้วัดฯ ที่ผู้ทำสารนิพนธ์จะใช้ในการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง นอกเหนือจากตัวชี้วัดของหน่วยระบบ A และ หน่วยระบบ B

ผลการประเมินหน่วยระบบ A

ผลการประเมินปัจจัยนำเข้า

การประสานงาน ได้รับการช่วยเหลือทั้งภาครัฐ และเอกชนช่วยให้การทำงานสะดวกรวดเร็ว เป็นไปตามขั้นตอนและมีประสิทธิภาพ แต่อาจจะไม่ได้รับความร่วมมือจากสมาชิกใน หมู่บ้านบางส่วนที่ไม่เห็นความสำคัญหรือประโยชน์จากกองทุน

ผลการประเมินหน่วยระบบ B

ผลการประเมินปัจจัยนำเข้า

วางแผนทำอาชีพ ก่อนจะลงมือทำอาชีพหรือธุรกิจบางอย่าง ควรจะมีการวางแผนล่วงหน้า เพื่อจะได้ไม่เกิดปัญหาในการประกอบอาชีพหรือธุรกิจ

ผลการประเมินกระบวนการ

1. การลองผิดลองถูก ก่อนที่จะ ได้อาชีพหรือธุรกิจก็ควรจะมีการลองผิดลองถูกเพื่อที่จะ ได้อาชีพหรือธุรกิจที่ถูกและต้องการ สามารถดำเนินกิจการได้อย่างลงตัว แต่อาจจะต้องใช้เวลา และเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มในการลงทุน

2. การล้างงาน ทำให้สมาชิกภายในหมู่บ้านที่ว่างงานมีงานทำ และมีรายได้เพิ่มเลี้ยงครอบครัว แต่การจ้างงานในท้องถิ่นอาจมีค่าแรงถูก ส่งผลให้ไม่มีผู้ต้องการทำงาน เพราะค่าแรงถูก

ผลการประเมินผลผลิต

มีกิจการและอาชีพเพิ่มขึ้น ทำให้สมาชิกในหมู่บ้านหรือชุมชนมีกิจการ และอาชีพเพิ่มขึ้น ไม่ว่าจะเป็นอาชีพหลัก หรืออาชีพเสริม ทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้นภายในครอบครัว

6. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

6. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์

6.1 การบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติทั้ง

5 ข้อ พบว่า

6.1.1 การเกิดกองทุน พบว่า สมาชิกภายในหมู่บ้านหรือชุมชนมีการรวมกลุ่มและมี การจัดตั้งองค์กรเพิ่มขึ้น เพื่อเป็นการพัฒนาอาชีพ มีการสร้างงาน สร้างรายได้ โดยการมีส่วนร่วม และการให้ความร่วมมือของสมาชิกในชุมชน

6.1.2 ระบบบริหารกองทุน พบว่า มีการแต่งตั้งคณะกรรมการของทุนโดยการคัดเลือกจากประชาชนในหมู่บ้าน และร่วมมือกัน จัดทำระเบียบข้อบังคับ หลักเกณฑ์ และวิธีการบริหารจัดการกองทุน โดยคณะกรรมการ และสมาชิกจะต้องร่วมกันดำเนินการตามระเบียบที่วางไว้ เช่น การรับสมาชิก การระดมทุน การจัดทำระบบบัญชี การจัดระบบตรวจสอบการมอบหมายภารกิจ ความรับผิดชอบของกรรมการและอื่น ๆ

6.1.3 การเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง พบว่า มีการจัดเวทีประชาคมสมาชิกผู้กู้ เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็นประสบการณ์ทำอาชีพหรือธุรกิจของตนเองเพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาทั้งที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและอนาคต

6.1.4 การสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ พบว่า ควรจะคำนวณเสมอว่าเงินกองทุน 1 ล้านบาท เป็นนโยบายของรัฐบาลที่ให้นำโดยหมู่บ้านหรือชุมชนเป็นผู้บริหารและจัดการกันเอง ซึ่งสมาชิกผู้กู้ควรนำเงินไปให้ตรงกับวัตถุประสงค์ของโครงการ เพื่อจะได้ประกอบอาชีพหรือธุรกิจมีเงินชำระหนี้ พร้อมดอกเบี้ย ซึ่งจะได้มีเงินหมุนเวียนในหมู่บ้านหรือชุมชน เพิ่มขึ้น

6.1.5 การมีศักยภาพและมีความเข้มแข็ง พบว่า สมาชิกในหมู่บ้านหรือชุมชนมีการ ช่วยเหลือตนเอง และผู้อื่น มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การมีส่วนร่วมของคนในท้องถิ่น เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน และรวมถึงการรู้จักใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่น

ปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุวัตถุประสงค์ตามข้อ 1 – 5 พบว่า

1. ปัจจัยด้านบวก

ทำให้สมาชิกในหมู่บ้านหรือชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกลุ่ม โดยมีการประสานงานระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ โดยผู้ที่มีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุน คือ ประชากรทั้งหมดในหมู่บ้านหรือชุมชน ซึ่งจะมีกลุ่มที่ร่วมกันจัดตั้งขึ้น คือ กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มฌาปนากิจ กลุ่มแม่บ้าน ฯลฯ

2. ปัจจัยด้านลบ

ในการจัดตั้งกองทุนอาจมีสมาชิกบางส่วนไม่ให้ความร่วมมือเพราะไม่เห็น ถึงความสำคัญของเงินกองทุน ซึ่งคิดว่าครอบครัวของตนมีฐานะความเป็นอยู่ดี จึงไม่ให้ความร่วมมือ แต่ในขณะเดียวกัน ผู้ที่มีความประสงค์ขอกู้เงินกองทุน เมื่อคณะกรรมการตัดสินใจหรือพิจารณาเงินกู้ของแต่ละราย ซึ่งได้ในจำนวนไม่เท่ากัน ดังนั้นจึงเกิดความไม่พอใจกับสมาชิกผู้กู้

3. การเกิดองค์กรเครือข่ายของการเรียนรู้พบว่าเมื่อมีการจัดตั้งกลุ่มองค์กร หรือ กลุ่มอาชีพ ก็จะมีบุคคลจากหน่วยงานต่าง ๆ เช่น อบต. พัฒนาชุมชน ผู้มีประสบการณ์ ทางด้านอาชีพ ฯลฯ มาให้ความรู้ และให้คำแนะนำ ปรึกษาชี้แนะแนวทางในการประกอบอาชีพหรือธุรกิจ

4. ความเข้มแข็งของชุมชน ตามทัศนะของประชาชนในท้องถิ่น พบว่าประชาชนในท้องถิ่น มีความเข้มแข็งในด้านต่าง ๆ สามารถประเมินได้ดังนี้

- มีความสามัคคี
- มีความซื่อสัตย์
- ยกย่องคนทำดี
- มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
- มีโอกาสหาความรู้เพิ่มเติม
- มีอาชีพสามารถเลี้ยงครอบครัวได้
- ครอบครัวในชุมชนมีความอบอุ่น
- มีการรวมตัวตั้งกลุ่มองค์กร
- มีการประชุมรับฟังความคิดเห็นของสมาชิก
- มีการช่วยเหลือสตรี เด็ก และกลุ่มผู้ด้อยโอกาส
- มีผู้นำที่มีคุณธรรม ยุติธรรม
- มีแผนงานชุมชน โดยสมาชิก

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

จากการติดตามผลการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านชองลม สรุปได้ดังต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

เพื่อทราบว่ากระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน และ ชุมชนเมือง บรรลุเป้าหมาย มากน้อยเพียงใด

1.1 เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้กับ สมาชิก

1.2 ส่งเสริมพัฒนาหมู่บ้าน ให้มีความสามารถในการบริหารจัดการกองทุน

1.3 เสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถและแก้ไขปัญหาตามแนวทาง เศรษฐกิจพอเพียง

1.4 กระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศรวมทั้งเสริมภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศในอนาคต

1.5 เสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชน

2. วิธีดำเนินการ

2.1 ศึกษาวิธีการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน

2.2 ศึกษาวิธีการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน

2.3 ซัพพ์โมเดล วิเคราะห์กองทุนหมู่บ้าน และกำหนดตัวบ่งชี้ ตลอดจนตัวแปรที่จะ ทำการเก็บข้อมูล

2.4 เก็บรวบรวมข้อมูล โดยอาศัยข้อมูลบางส่วนจากแบบ บริบทบางส่วนหาจากการ เก็บข้อมูลเพิ่มเติม

2.5 ลงมือเขียนงานสมบูรณ์แบบ

3. ผลการดำเนินงาน

3.1 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าได้แก่

3.1.1 นโยบายของรัฐบาล ประชาชนส่วนใหญ่เข้าใจเกี่ยวกับนโยบายของรัฐบาล

3.1.2 เงิน 1 ล้านบาท คณะกรรมการได้จัดสรรให้กับสมาชิกเพื่อเป็นแหล่งเงินทุน สร้างงานสร้างรายได้ และช่วยลดรายจ่าย

อภิปรายผลควรมีการสรุปดังนี้

1. การบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านช่องลม ได้แก่

วัตถุประสงค์ข้อ 1 การเกิดกองทุน เกิดจากการร่วมมือของคนในหมู่บ้านรวมไปถึง การได้รับการสนับสนุนในการให้ความรู้จากทางส่วนกลาง โดยผ่านเจ้าหน้าที่ทางอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ประกอบกับมีคณะกรรมการที่มีความรู้ความสามารถในด้านการบริหาร การจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ และมี แนวโน้ม เข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น

วัตถุประสงค์ข้อ 2 การมีระบบบริหารกองทุน ในหมู่บ้านมีการจัด โครงสร้างองค์กร อย่างชัดเจนมีการตั้งคณะกรรมการบริหารกองทุนและมีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ

วัตถุประสงค์ที่ 3 การเรียนรู้เพื่อการพึ่งพาตนเอง มีการเปิดโอกาสให้ทุกคนในหมู่บ้าน แลกเปลี่ยนความคิดเห็น การเรียนรู้ซึ่งกันและกันอย่างสม่ำเสมอ แต่ยังไม่ถึงขั้นพึ่งตนเองได้ ทั้งหมด ยังต้องอาศัยความร่วมมือจากชุมชนภายนอกอยู่

วัตถุประสงค์ที่ 4 การสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมคนในหมู่บ้าน มีการ รวมตัวกันเป็นกลุ่มในการประกอบอาชีพ เช่น กลุ่มเลี้ยงไก่ กลุ่มเลี้ยงปลา

วัตถุประสงค์ที่ 5 การมีศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น มีความซื่อสัตย์ ร่วมมือร่วมใจ มีความสามัคคี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

2. ปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลด้านบวกและด้านลบ

2.1 ปัจจัยด้านบวก

2.1.1 ประสิทธิภาพของคนในหมู่บ้านมีการล้มเหลวมาก่อน จึงได้ อาศัยบทเรียนในหมู่บ้าน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และรวมตัวกันเป็นกลุ่มในการประกอบอาชีพไม่ ให้เกิดปัญหาซ้ำซาก

2.1.2 ทำให้ประชาชนในหมู่บ้านกล้าแสดงความคิดเห็นและมี ส่วนร่วมในโครงการ

2.2 ปัจจัยด้านลบ

2.2.1 คนในหมู่บ้านยังมีสภาพเป็นลูกหนี้ของธนาคารและนายทุน ซึ่งมีอัตราดอกเบี้ยค่อนข้างสูง ทำให้ขาดเงินหมุนเวียนเพราะเงินส่วนหนึ่งต้องนำไปชำระหนี้ ทำให้ไม่สามารถดำรงทุนให้เติบโตได้ในระยะเวลาอันสั้น

2.2.2 จำนวนผู้กู้บางรายอาจไม่ยอมส่งเงินกู้พร้อมดอกเบี้ย ตรงตามระยะเวลาที่กำหนด

3. จากการปฏิบัติงานภาคสนาม ผู้วิจัยได้สร้างเครือข่ายขององค์กรย่อยภายในชุมชน ได้แก่ กลุ่มสมาชิกผู้ปกครองผู้ประกอบการ เกษตรกร เลี้ยงปลา และองค์กรแห่งการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อเสริมประสิทธิภาพและความแข็งแกร่งในการดำเนินโครงการ ตลอดจนการสร้างเครือข่ายกับองค์กรภายนอกชุมชน

4. ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนพื้นที่เป้าหมาย คนในชุมชนรู้หน้าที่ของตนเอง กระบวนการสื่อสารหรือสื่อความเข้าใจแบบไม่เป็นทางการที่มีประสิทธิภาพ การอยู่ในหมู่บ้านร่วมกันโดยมีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ตรงต่อเวลา ฯลฯ

5. ผลโดยตรงและผลกระทบต่าง ๆ คือ

5.1 ผลโดยตรง คือ เมื่อเวลาผ่านไประยะหนึ่ง สมาชิกที่กู้เงินไปดำเนินการสามารถก่อให้เกิดรายได้และสามารถนำเงินส่งคืนกองทุนทั้งเงินต้นและดอกเบี้ยทำให้กองทุนเติบโตขึ้น

5.2 ผลกระทบโดยตรง เพื่อสมาชิกผู้เงินไปดำเนินโครงการ สามารถปลดเปลื้องภาระหนี้สินได้ และเพิ่มศักยภาพในการประกอบอาชีพและสร้างฐานะทางเศรษฐกิจให้เข้มแข็งขึ้นกว่าแต่ก่อน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขระเบียบข้อบังคับกองทุนเกี่ยวกับการบริหารจัดการ กองทุน

ข้อเสนอแนะข้อที่ 1 ระยะเวลาในการชำระเงินกู้ควรจะให้คืนเป็นงวด ๆ (ระยะเวลาประมาณ 3 / ครั้ง) เพื่อเงินจะได้มีการหมุนเวียนในกองทุนหมู่บ้าน

ข้อเสนอแนะข้อ 2 การให้กู้ต้องรวมกลุ่มกันเพื่อให้เกิดองค์กรใหม่ ๆ และสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนมากขึ้น

ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการกองทุนให้มีการปรับปรุงแก้ไขเกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุน

ข้อเสนอแนะข้อที่ 1 กองทุนหมู่บ้านต้องมีเจ้าหน้าที่ประจำกองทุนอย่างน้อย สัปดาห์ละ 1 คน หรือมากกว่า เพื่ออำนวยความสะดวกแก่สมาชิกที่มาติดต่องาน หรือขอคำปรึกษา

ข้อเสนอแนะข้อที่ 2 ควรมีการจัดประชุม มีการอบรมคณะกรรมการหมู่บ้าน เพื่อ นำความรู้ที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขการบริหารจัดการกองทุน

ข้อเสนอแนะข้อที่ 3 เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขข้อมูลต้องเรียกประชุม คณะกรรมการและสมาชิกทุกครั้ง

3. ข้อเสนอแนะนำเงินไปพัฒนากิจกรรมอาชีพของสมาชิกกองทุน

ข้อเสนอแนะข้อที่ 1 ควรมีการประชาสัมพันธ์ข่าวสารเกี่ยวกับการประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับความต้องการของตลาดให้กลุ่มผู้กู้ได้ไปพัฒนากิจกรรมของตนเอง

ข้อเสนอแนะข้อที่ 2 ควรมีการแนะนำเทคนิควิธีการใหม่ ๆ ในการประกอบอาชีพให้กับกลุ่มผู้ประกอบอาชีพหรือกลุ่มผู้สนใจ

ข้อเสนอแนะข้อที่ 3 ควรจัดให้มีพัฒนากรมาให้คำปรึกษา แนะนำในการประกอบอาชีพอย่างไรจึงจะมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลที่ดี.

บรรณานุกรม

- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. **คู่มือการพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง**, สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. **ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544**. สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี.
- คณัฏ ไชยโยธา. 2530. **คู่มือแบบเรียนและแนวทดสอบ หมวดวิชาสังคมศึกษา 1**. พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- เทคโนโลยีสุรนารี, มหาวิทยาลัย. (2544). **คู่มือนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต การจัดการและประเมินโครงการ**. นครราชสีมา.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. 2545. **ภาพรวมเศรษฐกิจของประเทศไทย (ออนไลน์)**. ได้จาก :<http://www.bot.or.th/bothomepage/databank/Econdata/Graph/G5.html>
- สถาบันราชภัฏ, สำนักงาน. 2545. **ชุดวิชาการจัดการและการวางแผนธุรกิจ**. พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพฯ : บริษัท ศรีสยามพรีนซ์แอนท์แพคเกจ จำกัด.
- สถาบันราชภัฏ, สำนักงาน. 2545. **ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา**. พิมพ์ครั้งที่ 1. นครราชสีมา : ห้างหุ้นส่วนจำกัด ทัศนทองการพิมพ์.
- สถาบันราชภัฏ, สำนักงาน. 2545. **ชุดวิชาการวิจัยชุมชนหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและการประเมินโครงการ**. นนทบุรี.
- สถาบันราชภัฏ, สำนักงาน. 2545. **ชุดวิชาสารนิพนธ์**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : บริษัท เอส.อาร์. พรีนติ้ง แมสโปรดักส์ จำกัด
- สมพันธ์ เตชะอธิก. 2545. “**การบริหารกองทุนด้านบาทให้มีประสิทธิภาพ**”. มติชน. 15 มกราคม 2545, หน้า 6
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (บรรณาธิการ). 2544. **รวมบทความทางการประเมินโครงการ**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.